

ሃገራዊ ቻርተር ኤርትራ

ምእንቲ ደሞክራሲ፣ ፍትሕን ራህዋን ዝሰፈዎ መጻኢ.

YPFDJ OAKLAND

ኣብ 3ይ ጉባኤ ህ.ግ.ሓ.ኤ ዝጸደቐ
ናቕፋ. 10 — 16 ለካቲት 1994

ትሕዝቶታት

I.	መጻሕፍት	ገጽ	3
	ምህናጽ ሃገርን ሃገርነትን አብ ኤርትራ	ገጽ	6
	ራእይና ንመጻኢ ኤርትራ	ገጽ	12
II.	መግለጺ መሰረታት ፖለቲካዊ ፕሮግራምና	ገጽ	20
	1. ምህናጽ ደሞክራሲያዊ ፖለቲካዊ ስርዓት	ገጽ	21
	2. ምህናጽ ድሌት ህዝቢ ዘርዊ ሓያል ሃገራዊ ቁጠባ	ገጽ	26
	3. ምምዕባል ስልጡን ሃገራዊ ባህሊ	ገጽ	31
	4. ምዕራይ ዝርገሐ ብቐዕ ማሕበራዊ አገልገሎታት	ገጽ	35
	5. ምሕላው ማሕበራዊ መሰላት	ገጽ	37
	6. ምርግጋጽ ሃገራዊ ጸጥታን ምክልኻልን	ገጽ	40
	7. ዞባውን አህጉራውን ምትሕብባር	ገጽ	42
III.	ውድባዊ መትከላት	ገጽ	45
	1. ሰፊሕ ዝሰረቱ ግንባር	ገጽ	45
	2. ወሽጣዊ ደሞክራሲያዊ ህይወት ዘለዎ አሳታፊ ግንባር	ገጽ	45
	3. ብቐዕ፡ ወካሊ፡ ተሓታትነት ዘለዎ፡ በብግዚኡ ዝቐየር መሪሕነት	ገጽ	46
	4. ካብ መንግስቲ ዝተፈልየ ናይ ግንባር ህልው ንጥፊታት	ገጽ	47
	5. ምትብባዕን ምትሕብባርን ን/ምስ ናይ ህዝቢ ማሕበራት	ገጽ	47
	6. ዳይናሚክ፡ አብ ህዝቢ ዝተሰረተ ውድባዊ ቅርጺ ምምዕባል	ገጽ	48

I. መጻታዊ

ኤርትራ ሎሚ አብ አፍደገ ሓድሽ ምዕራፍ ታሪኽ ትርኩብ አላ። እቲ ንሓምሳ ዓመታት አብ ቅድሚያን አብ ቅድሚያ ህዝባን፣ ከም ዓቢ እምባ ተገቲሩ ዝነበረ ዕማም ምብራር መግዛእትን ምጭባጥ ሃገራዊ ናጽነትን ክብረትን ተፈጸሙዮ። ህዝቢ ኤርትራ ከኣ ንመጀመርያ ጊዜ አብ ታሪኹ ኅይታ ሃገሩ ኮይኑ መጻኢኡ አብ ኢዱ ጨቢትዎ ኣሎ። እዚ ንብዙሓት ሕልሚ ኮይኑ ዝተርፍ ይመስልኻ ኣንተነበረ ጋህዲ ኮይኑሎ። ኣንጻር ብዓቕሚ ኣዝዮም ጸብለል ዝብሉና ጸላእቲ፣ ብዘይጠቅም ናይ ወጻኢ ሓገዝ፣ አብ ህዝብናን ዓቕሚ ሃገርናን ብምትእምማን ብምምርኳስን፣ ከቢድ መስዋእቲ እናኸፈልና፣ ብሓብ፣ ብጽንዓት፣ ብፖለቲካዊ ብስለትን ናይ ስራሕ መሃዘነትን፣ ንጸላኢ አብ ምምካት ከይተሓጸርና መሰረት ናጻ ሃገር እናንበርና ብምግዳል፣ አብ መጨረሻታ ድማ ምሉእ ህዝቢ ብንቕሓትን ወኒን አብ ዝተሳተፎ ረፈረንደም 99.8% ናይ ደገፍ ድምጺ ብምሃብ ዝተጨበጠ ብሙኻኑ፣ ብዘይ ምግናን አብ ታሪኽ ሓርነታዊ ምንቅስቃሳት ሓደት መወዳደርቲ ዘለዎ ኢዮ። ናይ ህዝቢ ኤርትራን ፖለቲካዊ መሪሕነቱን ብቕዓትን ብስለትን፣ ምስክርን መርኢያን ድማ ኢዮ።

ምርግጋጽ ሃገራዊ ናጽነትን ልኡላውነትን ኤርትራ፣ መዕጻዊ ናይ ሓደ ዓብን ክቡርን ምዕራፍ አብ ታሪኽ ህዝቢ ኤርትራ፣ መኸፊቲ ድማ ናይ ሓደ ሓድሽ ምዕራፍ ኢዮ። ሎሚ አብ ቅድሚያ ህዝቢ ኤርትራ ካብቲ ዝሓለፈ ዝተዓወተሉ ዕማም ዝከበደን ዝያዳ ዝተሓላለኸን ዕማም ተገቲሩ ኣሎ-ምህናጽ ሰላምን ፍትሕን ራህዋን ዝሰፈና ሕብረተሰብ። አብ ኤርትራ ሰላምን ፍትሕን ራህዋን እንተዘይሰፈኑ፣ ማለት ህዝቢ ኤርትራ ደረጃ ብደረጃ ካብ ስእነትን ድክነትን እንተዘይተገላገሉ፣ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን መሰላቱ እንተዘይተሓልዩ፣ ምሉእ ተሳታፊ አብ ምውሳን ጉዕዞ ሃገሩ እንተዘይኮይኑ፣ ሃገራውን ባህላውን መንፈሳውን ናብርኡ ቡብግዚኡ እንተዘይተማሓይሹ፣ እቲ ብኸቢድ መስዋእቲ ዝተረኸበ ናጽነት ትርጉም ኣይክህልዎንዮ። ደቅና ኩናትን ህውከትን እንደገና ዘይርእዩላ፣ ዝሞቐላን ዝሕበኑላን ሃገር ናጽነትን ሰላምን ራህዋን ከነረክቦም ኣይንኸእልን ኢና።

ህዝቢ ኤርትራ ዝሓሸ መጻኢ ንምህናጽ እቲ ቐልሰን ጸዕርን ብቐንዱ ድሕሪ ናጽነት ስለዝጅምር፣ ንሕና እዞም ናጽነት ዘምጽአና ወለዶ ንመጻኢ ወለዶታት ሰረታት ስልጡንን ፍትሓውን ህብረተሰብ ከነረክብ ታሪኻዊ ሓላፍነት ተሰኪምና ኣሎና። ዘለናዮ መድረኽ ምስግጋር አብ ጊዜ ታሪኻዊ ዕድልን ብድህን ኢዮ። ሎሚ አብዚ ታሪኻዊ መለጋግጦዚ እንወስዶ ስጉምትታትን እንሓርዮ

ምርጫታትን። ካብ ንቡር ንላዕሊ መጻኢ ኤርትራን ህዝባን ስለዝወሰን ዘይድገም ታሪኻዊ ዕድል ኢዩ። ነዚ ዕድል'ዚ ብግቡእ ምጥቃም ከኣ ረዚን ሓላፍነት ስለዝኾነ፡ ግቢ ታሪኻዊ ብድሆ ኢዩ። ስለ'ዚ ወለዶና ከምቲ ቃልሲ ናጽነት ብዓወት ዝዛዘመ፡ ነዚ ታሪኻዊ መጻዋዕታ'ዚ ክበቕዖ ድዩ? ናይ'ዚ መድረኽ'ዚ ቀንዲ ሕቶ እዚ ኢዩ።

ግድን ክበቕዖ ኣለዎ። እንተዘየልቦ፡ ኩሉ ቃልስታቱን ኣበርክቶታቱን ንኤርትራን ህዝባን ብላሽ ክተርፍ ማለት ኢዩ። ምኽንያቱ፡ ተልእኾኡ ኣፋሪቕ ደኣ'ምበር ኣይፈጸመን። ስለ'ዚ ንኤርትራ ከም ናጽን ስልጥንትን ሃገር ብምህናጽ ክዛዘም ኣለዎ። እዚ ሕድሪ ሃገርና'ዩ፡ ህድሪ ህዝብና'ዩ፡ ሕድሪ ስወኣትና'ዩ።

ግን፡ ምህናጽ ሰላምን ቁጠባን ካብ ምዕዋት ኣብ ኩናት ዝበርቲዐን ዝያዳ ዝተሓላለኹን ምዃኑ ብተደጋጋሚ ተጋሂዶ ኢዩ። ተመክሮ ብዙሓት ሃገራት ኣፍሪቃን ካልኣት ብዓቢ ተስፋ ዝጀመራን ካብ መግዛእቲ ዝተገላገላን ዕዉት ሰውራ ዘካየዱን ሃገራት፡ ተመክሮ ምትካእ ኣረግቶት ጨቕንቲ ብሓደሽቲ ጨቕንቲ፡ ተመክሮ ምንቁልቋል ሃገራዊ ቁጠባን ናብራ ህዝብን። ተመክሮ ፍሽለት ኢዩ።

ነዚ ዘሕዝን ተመክሮ ምድጋም፡ ንኹሎቲ ዝኸፈልናዮ ዋጋን መስዋእትን ከንቱን ብላሽን ምግባር፡ ንነብስናን መጻኢ ወለዶታትን ንስቕያትን ኩናትን ምፍራድ'ዩ። ክንደግሞ ግን ኩናት ኣይኮናን። ኣብዛ ብብዙሕ መስዋእቲ ናጽነት ዘንጸፍናዎ፡ ሓርነት ድማ ዘልበስናዎ ኤርትራና ነባሪ ሰላምን ፍትሕን ራህዋን ከንግስ ንኸእል ኢና። ኤርትራ ማዕረቲ ዝኸፈልናላን ዝተመነናያን ንሕብላን ንክሓሰላን ሃገር ክትከውን ንነብስናን ንስወኣትናን ንደቕናን ሕድሪ ኣለና።

ሰናይ ድልዩትን ምብጋስን በይኑ ግን እኹል ኣይኮነን። እቶም ቅድሚና ተበጊሶም ዝፈሸሉ ሰኣን ሰናይ ድልዩት ኣይኮኑን ፈሺሎም። ከምቲ ናጽነት ንምምጻእ ምስቲ ዕላማ ዝሰማማዕ ፖለቲካዊ ፕሮግራም፡ ወተሃደራዊ ስትራቴጂ፡ ሓያልን ብሰልን ውዳቤ ዘድለዩ፡ ምዕቡልን ፍትሓውን ሕብረተሰብ ንምህናጽ፡ ብብግዚኡ ክዝርዝርን ክዳቕቕን ዝኸእል፡ ግን ኣብ ንጹር መትከላት ዝተመስረተ ፖለቲካዊ ፕሮግራምን ንኹሎም ሓቀኛታት ሃገራውያን ክሓቁፍን ከሳትፍን ዝኸእል ኣድማዒ ፖለቲካዊ ውዳቤ ከድሊ'ዩ። ዕላማ ናይዚ ሰነድ'ዚ። ሃገራዊ ቻርተር ኤርትራ፡ እምበኣርክስ መርሓ ሕንጻጻት ናይ መጻኢ ሃገራውን ደሞክራሲያውን ጉዕዞና ምንጻር፡ እቲ ነዚ ጉዕዞ'ዚ ከም ዲናሞን መነሃርያን ኮይኑ ዝመርሖ ሰፊሕ ሃገራውን ደሞክራሲያውን ፖለቲካዊ ምንቅስቃስ ናይ ዝምረሓሉ ፖለቲካዊ ፕሮግራምን ክህልዎ ዝግባእ ውድባዊ ኣሰራርሓን መሰረታዊ መትከላት ምቕራብ ኢዩ።

ሃገራዊ ቻርተር ኤርትራ ካብ መጽሓፍቲ ወይ ቻርተራት/ ፕሮግራማት ካልኣት ሃገራት ዝተቐድሐ ኣይኮነን፤ ካብ ክውንነት ሃገርናን ሕብረተሰብናን ካብቲ ሃብታም ተመክሮናንዩ ዝነቐል። ኣብ ዓለምና ኣብዚ እዋንዚ ናይ ወቕቱ ሞዳ ኮይኑ ንዘሎ ትንታኔታትን ፎርሙላታትንውን ከም ዘለዎ፣ ብጥሪኡ ኣይልቀሖንዩ። እንታይ ደኣ ንኹሉ ብነቐፊታዊ ዓይኒ ብምምርማርን ምስ ክውንነት ሕብረተሰብናን ተሞኩሮናን ብምግንዛብ ዝሰርሕ ናጻ መስመር ንምትላምዩ ዝብገስ።

ሃገራዊ ቻርተር ሃሚናዊ (dogmatic)፣ ዕጽወን ደረቕን ሰነድ ኣይኮነን። ንሓድሽ ሓሳባትን ተመክሮታትን ክፉት፣ ብግብራዊ ተመክሮን ህይወትን እናተፈተነ ዝህብትምን ዝምዕብልን ዲናሚካዊ ሰነድ ኢዩ። እዚ ሰነድዚ ራእይናን ዕላማታትናን (Vision & Ideals) ዝገልጽ ስለዝኾ፣ ኣብ ሓጺር ግዜ፣ ኣብ ውሽጢ ውሑዳት ዓመታት ከምዝትግበር ፕሮግራም ክውሰድ ኣይግባእን። መድረኽ ብመድረኽ፣ ኣብ ዝተናወሐ መስርሓት ብዝትግበሩ መደባት እናተገልጸ ዝኸይድ ኢዩ። ከም ሓባሪ ጉዕዞና ናበይ ክንበጽሕን እንታይ ክንገብርን ከም እንደሊ ዝገልጽ ናይ ሓፊሻዊ መትከላትናን ሽቶታትናን ሰነድ ኢዩ።

YPFDJ OAKLEND

ምህናጽ ሃገርን ሃገርነትን አብ ኤርትራ

ኤርትራ በዚ ናይ ሎሚ ደባታ አብ ትሕቲ ሓደ ስሙር ምምሕዳር ዝተጠርነፈት ምስ ምምጻእ መግዛእቲ ኢጣልያኳ እንተኾነ፡ መፈለምታ ታሪኽ ህዝቢ ኤርትራ ምስ ምቕልቃል መግዛእቲ ኢጣልያ ከምዘይኮነ ምዝካር አገዳሲዮ። ቅድሚ ኤውሮጳዊ መግዛእቲ፡ ህዝቢ ኤርትራ፡ በብኸባቢኡ ናይ ገዛእ ርእሱ ታሪኽን ስልጣኔን፡ ናይ ባዕሉ ሕግን ስርዓተ ምምሕዳርን፡ ፖለቲካውን ቁጠባውን፡ ማሕበራውን ባህላውን ህይወት ኔርዎዮ። ሓደ ድሕሪ ሓደ ዝተተኻኸኡ ገዛእቲ ነዚ ኤርትራዊ (ብዝተፈላለዩ መልክዓቱ) ስርዓተ - ህይወትን ስርዓተ- ምምሕዳርንኳ እንተጸለዎ፡ አየጥፍእዎን። ንሳቶም አሰርም፡ ይዕባ ይንኣሱ፡ ገዲፎም ክኸዱ ከለዉ፡ ኤርትራዊ ያታን ሕብረተሰብን፡ ከምቲ ክኸኖ ዝግበኡ፡ ለውጥን ምምዕራይን እናገበረ፡ ግን ከአ መሰረታዊ መለለይታቱ ከየጥፍኡ፡ ካብ ውሉድ ናብ ወለዶ ክመሓላለፍ ጸኒሑ ኣሎ። ስለዚ ድማ ህልው ኩነታት ሃገርና ብዝግባእ ንምግንዛብን ቅኑዕ ናይ መጻኢ ትልሚ ንምቕያሶን፡ ናይ ዝተፈላለዩ ገዛእቲ ጽልዋ ጥራይ ዘይኮነሰ ናይ ኤርትራዊ ሕብረተሰብ ውሽጣዊ ዳይናሚክን አመዓባብላን ምርጻእ ወሳኒዮ።

አብ ኤርትራ ንልዕሊ ሓምሳ ዓመታት ዝጸንሐ መግዛእቲ ኢጣልያ ንኤርትራዊ ሕብረተሰብ ብስሩን ንኹሉ ክፋላቱ ብማዕረን አይቀየሮንምበር፡ አብ ታሪኽ ኤርትራ ነባሪ ለውጢ ከምዘምጸኦ ዝከሓድ ኣይኮነን። መግዛእቲ ኢጣልያ፡ ከም ኩሉ ኤውሮጳዊ መግዛእቲ፡ ሓይሉ ብዘፍቅደሉ ደባት ኤርትራ ብምሕንጻጽን ንኹሉ አብ ውሽጢዚ ደባትዚ ዝነበረ ህዝብታት አብ ትሕቲ ሓደ ምምሕዳር ብምእታውን ንታሪኽ ኤርትራ ሓድሽ መአዝን አትሒዝዎዮ። ብኢጣልያዊ ክእለት፡ ግን ከአ ብቐንዱ ብኤርትራዊ ሃብትን ጉልበትን፡ ከተማታት፡ ወደባት፡ ጽርግያታት፡ መገዲ ባቡር፡ ፋብሪካታትን ዘመናዊ ሕርሻታትን ብምስራሕ፡ ግዱድ ዕስክርና ብምትእትታው፡ ካብ ዝተፈላለዩ ኩርናዓት ኤርትራ ዝመጹ ደቀባት ዝፋለጥሉ፡ ሓበራዊ ተመክሮ ዘጥርይሉ ኩነታት ፈጠሩ። መጠንዚ ጽልዋዚ ካብ ቦታ ናብ ቦታ ዝፈላለ፡ ሓደ ሓደ ቦታታት ድማ ዳርጋ ዘይተተንከፈ ይኹንምበር፡ እቲ እናዓበዩ ዝኸደ ሓድሕዳዊ ምውሳኔ ኤርትራውያን፡ እቲ መመለሱ ዝኸፍኦ ኢጣልያዊ ጭቕናን ዓሌትነትን ከም መልሰ ተግባር ዝተቐልቀለ ኤርትራዊ ተቓውሞን፡ ዘርኢ ኤርትራዊ ሃገራዊ ንቕሓት ዘሪኡዮ። አብ መኸተምታ መዋእል ኢጣልያዊ መግዛእትን ምምጻእ እንግሊዛውያንን፡ ብስም ማሕበር ፍቕሪ ሃገር፡ እቲ ቀዳማይ ዘመናዊ ኤርትራዊ ፖለቲካዊ ማሕበር ምምስራቱ ነዚ ዝምስክር ኢዮ።

ወተሃደራዊ ምምሕዳር ብርጣንያ ናይ ግዝያውነት ባህሪ ዝነበሮን ነዊሕ ዘይጸንሖን ብምንባሩ፡ ዝገደፎ ኣሰር ዝተወሰነዮ። ዕድል ትምህርቲ ኣብ ርእሲ ምስፋሕ ፖለቲካዊ ምንቅስቃስን ርእይቶኻ ምግላጽን ኣንተፍቀደ፡ ሜላ "ፈላሊኻ ግዛእ" ብምጥቃም ንኤርትራውያን ክመቓቕል ጽዒሩ፡ ነቲ ስዒቡ ዝመጸ ንህዝቢ ኤርትራ መሰል ርእሰ ውሳኔ ዝሓረመ ውዲት ኢትዮጵያን ኣሜሪካን ድማ ባይታ ጸሪጉዮ። ንቡዙሓት ቁጠባዊ ትካላትን ትሕተ - መዋቕራትን ኤርትራ ከኣ ኣዕንዮ። ኣብ ግዜ መግዛኣቲ ብሪጣንያ፡ እቲ ውልዶ ኤርትራዊ ሃገራዊ ምንቅስቃስ፡ ነቲ ኣንጻር ኤርትራ ዝተፋሕሰ ውዲት ክገጥም ይኹን፡ ንነብሱ ካብ ምክፍፋል ክድሕን ስለዘይከኣሉ፡ እቲ ኣብ ታሪኽ ኤርትራ ብሕሰሙ መወዳድርቲ ዘይብሉ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ስዒቡ።

ኣብ መጀመርታ፡ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ኣብ ኤርትራ ብቐጥታን ብግህዶን ኣይተመሰረተን። ምክንያቱ፡ እቲ ውሽጣዊን ግዳማውን ኩነታት ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ቀጥታዊ ግዝኣት ኢትዮጵያ ክትኣቲ ኣየፍቀደን። ስለዚ፡ ብጉልባብ እቲ ተበግሶ ኣመሪካ ብሕቡራት ሃገራት ዝተወሰነ ፈደረሽን፡ እቲ ንኤርትራ ኣብ ትሕቲ ግዝኣት ኢትዮጵያ ዘእተወ መስርሕ ብ1952 ጀሚሩ። ኣብዚ እዋንዚ (1952-62) ጎድኒ-ጎድኒ ምፍሓቕ ውሽጣዊ ናጽነት ኤርትራን ደፋእታዊ ምስፍሕፋሕ መግዛእቲ ኢትዮጵያን ምዕባይ ሃገራዊ ተቓውሞ ኤርትራውያን ተራእዮ። እቲ ኣብ ኣርባዓታት ዝጀመረ ሃገራዊ ቃልስና፡ ብምጀማር ምንቅስቃሳት ሰራሕተኛታትን ተማሃሮን፡ ብቐንዱ ድማ ብምምስራትን ምዕባይን ምንቅስቃስ ሓርነት ኤርትራ (ማሕበር ሸውዓተ)፡ ኣብ ኣወዳድባኡን ሃገራዊ ትሕዝትኡን ርኡይ ምዕብሌ ምርእዮ፡ ሓደ ካብቶም ናይዚ እዋንዚ ዝግበዩ ፍጻሜታት ኢዩ ኔሩ።

መግዛእቲ ኢትዮጵያ ናይ ሓንቲ ብኹሉ መለክዒታት ካብ ኤርትራ ዝደሓረት ሃገር መግዛእቲ ብምንባሩ ኣብ ኤርትራ ዘዕነዎን ዘበላሸዎን ምበር ዝሃነጸን ዘመሓየሸን ሃገር ኣይነበረን። ኣብ ፖለቲካን ቁጠባን፡ ማሕበራዊ ህይወትን ባህልን፡ ንኤርትራ ንድሕሪት ንምምላስ ብዘይምስልካይን ብሓርፋፍ ጎነጽን ሰሪሑ። ኣብ ኤርትራ ክጥቀፅ ጀሚሩ ዝነበረ ተኸሊ ፖለቲካዊ ደሞክራሲ ምሕዩ፡ ዘመነ ሕሱም ምልኪ ኣምጺኡ። ንቐጠባን ትሕተ-ቅርጽን ማሕበራዊ ኣገልግሎታትን ኤርትራ ዓነውነው ብምባል 30 -40 ዓመት ንድሕሪት መለሱና። እቲ ዝኸፍኣን ንምፍዋሱ ዝበርተዐን ዝነውሐ ግዜ ዝወሰድን ሓድጊ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ግን እቲ ኣብ ሕብረተሰብና ዘስረዞ ድሑርን ኣነዋርን ባህሊ ገዛእቲ ኢትዮጵያዮ። እቲ ከም መላለዩ ኤርትራዊ ባህሊ ንቐጥታን ንኾርዓሉን ዝነበርና ትግሃት፡ ቅንዕና፡ በብሞያኻ ዝበለጸ ስራሕ ንምስራሕ ምዕጣቕ፡ ሓርኮትኮት ምባል፡ መሃዝና፡ ካብ ሰብ ምጽባይ ዝግበዩ መርገም ብጸዕርኻ ምንባር ድማ ዝግበዩ ጸጋ ምቁጻር፡ ተዳኺሙ፤ ጉቡ፡ ምጥፍፋእ፡ ብሕማቕ ስራሕን ትሑት ኣገልጉሎትን ዝግበዩ መኸሰብ ንምርካብ

ሀርድማ ምባል፡ ጸጋዕተኝነት፡ ኩሉ ነገር ክግበረልካን ክወሃበካን ምጽባይ፡ አውራ ኣብ ከተማታት ነጊሱ።

ኢትዮጵያ ነታ ካብኣ ትምዕብልን ትሰልጥንን ኤርትራ ኣብ ትሕቲ መቐረንታ ከተእትዋን ንኣርባዓ ዓመታት ዝኣክል ግዜ ድማ ክትገዝእን ዝኸኣለት **ብዓቕማ ዘይኮነስ፡ ብደገፍ ዓበይቲ ሓይልታት ዓለም፡ ቅድም ኣመሪካ። ዳሓር ድማ ሕብረት ሶቭየት ኢዩ።** እዚ ገዚፍ ደገፍዚ ንዕምሪ መግዛእቲ ኢትዮጵያን ንሕሰም ህዝቢ ኤርትራን ኣናዊሕዎ፤ ንዝተኸፍለ ዋጋ ሓርነት ከኣ ኣዘዩ ኣዕብይዎ። ብመንጽሩ እዚ ንኢትዮጵያ ዝተዋህበ ዘይተኣደነ ሓገዝን ተነጽሎ ሰውራ ኤርትራን፡ ናብ ውሽጢ ናብ ዓቕሚ ሃገርን ህዝብን ንምጥማት ስለዝሓገዘ፡ ናይ ፖለቲካን ስራሕን መሃዝነት ስለዝተገበዘ፡ ብዘይ ምግናን ሓደ ካብቶም ዝማዕበሉ ሓርነታዊ ምንቅስቃሳት ዓለም ኣብ ኤርትራ ክፍጠርን ክምዕብልን፡ ንምህናጽ ሃገር ኣብ ኤርትራ ዓቢ ኣበርክቶ ክገብርን ሓጊዙ።

ሓርነታዊ ምንቅስቃስ ኤርትራ ካብ መፈለምታኡ ኣይኮነን ምዕቡል ኔሩ። ኣብ 1961 ምጅማር ብረታዊ ተጋድሎ ከበስር ከሎ፡ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ሰንደቕ ሃገራዊ ቃልሲ ብምልዓል ሃንቀውታ ህዝቢ ኤርትራ'ኳ ኣንተገጸባረቐ፡ **ኣተሓሳስብኡን ኣክያይድኡን ንስምረት ህዝቢ ኤርትራ። ንምህናጽ ሃገር፡ ንምዕዋት ሃገራዊ ቃልሲ ዝሕግዝ ኣይነበረን።** ዝግበዩ ጉድለቱ ኣብ ክንዲ ንኹሉ ኤርትራዊ ንምክታት ዝሰርሕ፡ ኣብቲ ኣብ ሕብረተሰብ ኤርትራ ዘሎ ኤትኒካዊ፡ ሃይማኖታዊን ኣውራጃዊን ፍልልያት ምጥሓሉን ንግሉ ምክባሉንዩ። ካብ 1961 ንደሓር ኣብ ፖለቲካዊ ሜዳ ኤርትራ ብዙሕ ምዕባሌታት ተራእዮ'ኳ እንተሎ፡ ንጸቢብ ፖለቲካዊ መክሰብ ፍልልያት ህዝቢ ኤርትራ ንምግፋሕን ጸቢብ ስሚዲታት ንምስዋር ምፍታንን ብሓዊ ምጽዋትን ገና ኣይተረፈን ዘሎ።

ነዚ ናይ ምፍልላይ ፖለቲካ ብዝለዓለ ደረጃ ዝሰርሕሉ ገዛእቲ ኢትዮጵያ ኢዮም። ብዓረርን ሓውን ጥራይ ንህዝቢ ኤርትራ ከሰንፍዎ ከምዘይክእሉ ቀልጢፎም ስለዝተገንዘቡ፡ ንህዝቢ ኤርትራ ክገማምዑ ኣንጻር ሓድሕድ ከሰልፉን ከዋጋኡን ክሳብታ መዓልቲ ዕርባቶም ጽዲሮም። ኣብ ስሳታት ቤተ-ክርስቲያን ገዲፎም መሳጊድ ኣቃጺሎም፤ ዳሓር ተግባራዊ መታሕት ክመስሉ ፈቲኖም። ነዚ ከም ዓቢ ፖለቲካ ሓዞም ከኣ ኣብ ምሉእ ሃገር ክሳብቲ ዝተሓተ ኣቃውማ እናወረዱ፡ ዓዲ ምስ ዓዲ፡ ኣብ ውሽጢ ዓዲውን ከይተረፈ ህዝቢ ንምፍላይ ዝከኣሎም ጽዲሮም ሓሊፎም።

ሓርነታዊ ምንቅስቃስ ኤርትራ፡ ብፍላይ ድማ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ናይ ጸላእን ናይ ዝጠፈሹ ኤርትራውያንን ናይ ምፍልላይ ወዲት ኣብ ምፍሻል፡ ሃገራውነትን ሓድነትን ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ምክብኣስ፡ ሃገርነት ኣብ

ምህናጽ ዓቢ አበርክቶ ጌሩዩ። ህዝባዊ ግንባር ንኹሎም መግዛእቲ መሪርዎም ናጽነት ሃረር ዝበሉ ኤርትራውያን፣ ብዘይ አፈላላይ ሃይማኖት፣ ቋንቋ፣ ቀቢላ፣ ደርብታትን ጾታን፣ ናይ ቃልሲ መድረኽ ፈጠሩን አሳቲፉን። አብ ገጠርን ከተማን፣ አብ ከበሳን ቆላን፣ አብቲ አዝዩ ዝተገለለ ቁሽታት ደንበታትን ዝመጹ አማኢት አሻሓት ኤርትራውያን አብ ኣደ ዓቢ ብመምከኻ ቁራዕጪ (Melting Pot) አኪቡ፣ ኤርትራዊ ሃገራውነት ከምዝምዕብልን ዝድልድልን፣ ንኹሉ'ቲ ጸቢብን ከፋፋልን ስምዒታት ዝሰገረ ሃገራዊ ኣድነት ባይታ ከምዝረክብን ከምዝምዕብልን ጌሩ። ማዕርነት ኩሎም ዜጋታት ሚሂሩን ተግባሩን። አብ ኩሉ ፖሊሲታቱን ተግባራቱን ንኣድነት ህዝቢ ኤርትራ ምህናጽ ሃገርነትን ኮስኩሱ።

ብታሪኽ ኣደ ዘበን፣ ህዝቢ ኤርትራ፣ ብመግዛእታዊ ተሞክሮ ብቐንዱ ከአ ብናይ ገዛእ ርእሱ ታሪኻዊ ድሌትን ንጥፊትን ብቡዙሓት ኤትነካውን ቋንቋኣውን ጉጅለታት፣ እምነታትን ባህልታትን ዝቆመ፣ ኣደ ህዝቢ ኣደ ሃገር ክኸውን ክኢሉ ኣሎ። መስርሕ ሃገር ሙኝን ነዊሕን ዝተሓለሸን ስለዝኾነ ግን፣ ሽሕ'ኳ መሰረታት ኤርትራዊ ሃገራውነት ብነዊሕ ሃገራዊ ኣርነታዊ ቃልስና ደልዲሉ ተሰሪቱ እንተሎ፣ ጌና ኣይተዛዘመን። ምስ ምህናጽ ሃገርን ሃገራውነትን ዘዩሳኒ ትሕተ ሃገራዊ ናይ ወገንን ሃይማኖትን ጉጅላዊ ስምዒታት ተዳኺሙኳ እንተሎ ኣይበለዩን። ኣርነታዊ ሰውራና፣ አብ ታሪኽ ኤርትራ ንመጀመርታ ግዜ፣ ንዳርጋ መላእ ኤርትራን ህዝባን'ኳ እንተለኸዩን እንተአሳተፊን፣ እቲ ተሳተፍነት ዝተዳረገ ኣይነበረን። ብበባይኑ ምኽንያታት ተሳታፍነቱ ውሱን ዝጸንሐ ክፍልታት ሕብረተሰብ ኤርትራ ኣይተሳእነን። እዚ ረቋሒታትዚ ከአ ንመስርሕ ምህናጽ ሃገር ከም ዘካብዶ ፍሉጥዩ።

ይኹንምበር፣ ካብ ነዊሕ ዝጸንሐ ብሓባርን ብስኒትን ምንባር ዝመበገሲኡን አብ ነዊሕ ሃገራዊ ቃልሲ ዝደልደለን ኣድነት፣ ንህዝቢ ኤርትራ ካብቶም ዝተረረ ኣድነት ዘለዎም ተመሳሳሊ ኣቃውማ ዘለዎም ሕብረተሰባት ይገብሮ። ሳላዚ ኣድነትዚ ዓወት ተረኺቡ፣ አብ ናጻ ኤርትራ ሰላምን ርግኣትን ሰፊኑ። ኣቃውማ መንግስቲ ኤርትራ ድማ ነዚ ሰፊሕ ኣድነትዚ ዘንጸባርቕን ንዕኡ ዘደልድልን ኣዩ።

ጉዕዞ ሚእቲ ዓመት ህዝቢ ኤርትራ ብሕጽር ዝበለ አገባብ ዳህሲስናዩ። አብዚ ኣደ ዘመንዚ ህዝቢ ኤርትራ ባህርያዊ ታሪኻዊ ኅዕዞኡ ተኸሊፉ አብ ትሕቲ መግዛእቲ አትዩ፤ ናይ መግዛእቲ ጭቆናን እቲ ዝኸፍአ መልክዕ ፋሺስታዊ ዓሌትነትን ፈቲኑ። ከምኡ ግዙአት ህዝብታት መሰል ናጽነት ክፍቀደሎም ከሎ መሰሉ ተነፊጉ። ከምኡ ኣርነታዊ ቃልሲ ዘካየዱ ጭቆናት ህዝብታት ንዓውቶም አዝዩ ዝሓገዝ ሰፊሕ ኣህጉራዊ ደገፍ ክረኽቡ ከለዉ፣ ህዝቢ ኤርትራ ዘረይቲ እናተበራረይሉ፣ አጅኻ ዝብሎ ዘይብሉ፣ ምግዳሉ ዕሸነትን ዕንደራን እናተቐጸረ ቃልሱ ክቐጽል ተገዲዱ።

አብዚ ንዝኾነ ህዝቢ ኣዘዩ ተሪር ዝኾነ ፈተነዚ፡ ህዝቢ ኤርትራ ተግዊቱ ወጺኡ ኣሎ። እቲ ብርቱቦ ሓዊ ኣየምከኾን፡ ኣትሪርዎን ኮሊዕዎን። ናጽነትን ልዑላውነትን ኤርትራ ብዘይ ዝኾነ ይኹን ሕድገት፡ ብዘይ ምሽርራፍ፡ ኣረጋገጹ። ኣብ ብዙሓት ሃገራት ናጽነት ዝተናወሐ ዘይምርግጋእ፡ ሓደ ሓደ ግዜውን ኩናት ሓድሕድ ከኸትል ከሎ፡ ኣብ ኤርትራ ሳላ ብቻልሲ ዝተረረ ሃገራዊ ሓድነትን ብሱል ፖለቲካዊ ኣተሓሕዛን፡ ሰላምን ርግኣትን ሰፊኑ፡ ሰፊሕ ሰረትን ተቐባልነትን ዘለዎ ናይ መሰጋገሪ እዋን መንግስቲ ቆይሙ ኣሎ። ምስግጋር ኣብ ዝኾነ ሃገር ብርቱቦን ዝተሓላለኸን ምዃኑ ኣብ ግምት ኣእቲኹ፡ ኤርትራ ነቲ ናይ ምስግጋር እዋን ግድላት ብተዘማዚ ዝሓሸን ዝቐልጠፈን ፍታሕ እናረኸበት፡ ብዓቢ ተስፋን ተስፋ ዝህብ ኣገባብን ናብቲ ዝጸበዖ ዝኸበደን ዝጸበዩን ታሪኻዊ ብድሆ፡ ምህናጽ ስልጡንን ራህዮ ዝሰፈኖን ሕብረተሰብ ተማዕዱ ኣላ።

አብዚ ብቡዙሓት ዘይሕሰብን ዘይሕለምን ዝነበረ፡ ብኣፈጻጸምኡን ክሳብ ናይ ሕጂ ኣካይድኡን ሒዘዎ ዘሎ ኣንፈትን ድማ ሒደት መወዳደርቲ ዘለዎ ናይ ህዝቢ ኤርትራ ዓቢ ዓወት፡ ዝጸበዩ እጃም ዘበርከተ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራዊ ምባል፡ ናይ ታሪኽ ምስክርነት ምሃብ ጥራይዮ። ብረታዊ ተጋድሎ ኤርትራ ኣብ መወዳእታ ሰሳታትን መጀምሪያ ሰብዓታትን ኣብ ቅልውላው ኣትዮ ናብ ሰዕረት ኣብ ዝተገማገመሉ እዋን ሓድሽ ህይወት ዝሃቦ ምምስራት ህዝባዊ ግንባርዮ። ብሶሻሊዊት ዝተደገፈ ዝጸበዩ ሰራዊት ኣብ ጸሊም ኣፍሪቃን ወራራቱን ብዝተናወሐ ህዝባዊ ኩናት መኪቱ ድሕነት ሰውራ ዘረጋገጸ፡ ኣብ መወዳእታ ታሪኻዊ ወተሃደራዊ ዓወት ዘመዝገበ፡ ሰፊሕ ተሳታፍነት ህዝቢ ኤርትራ ክወን ዝገበረን ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ዝመስረተን፡ ናጽነት ኤርትራን መጻኢ ኣህጉራዊ ዝምድናታታን ጽኑዕ መሰረት ዘትሓዘን ህዝባዊ ግንባር ኢዮ።

ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ነቲ ዝተበገሰሉ መሰረታዊ ዕላማታት ናጽነትን ሰላምን ኤርትራ ኣብ መፈጸምታኡ ኣብጸሕዎ ተግዊቲ ኢዮ። ከም ሓርነታዊ ግንባር፡ ተልእኸኡ ብኣንጻባራቕ ዓወት ፈጸሙዮ። ሽሕጻ ህዝባዊ ግንባር፡ ንናጽነት ኤርትራ ከም ቅድመ-ኩነት ንምህናጽ ፍትሕን ራህዮን ዝሰፈኖ ደሞክራሲያውን ስልጡንን ሕብረተሰብ እምበር ከም ደምዳሚ ዕላማ ርእይዎ ዘይፈልጥ እንተኾነ፡ ከም ንኹሉ ክፍልታት ህዝቢ ኤርትራ ዝጠርነፈ፡ ድልዱል ሓድነትን ሃብታም ተመክሮን ዘለዎ ፖለቲካዊ ውድብ ድማ፡ ኣብ ምህናጽን ምዕማርን ምስልጣንን ኤርትራ ዓቢ ኣበርክቶ ክገብር ዝኸእልውን እንተኾነ፡ እዚ ሓድሽ መድረኽን ዝጸበዩና ዘሎ ሓደስቲ ብድሆታትን ሓድሽ መልክዕ ውዳቤን ውድባዊ ኣሰራርሓን ኣመራርሓን ዝሓትትዮ።

እዚ ሓድሽ ውዳቤዚ ካብቲ ዝሓለፈ ሃብታም ተመክሮ ዝተነጸለ ክኸውን ኣይክእልንዮ። ኣብ ልዕሊቲ ህዝባዊ ግንባር ዘቐሞ ድልዱል መሰረት ክሃንጽ ኣለዎ። ንኹሉቲ ኣብ ዝሓለፈ ተመክሮና ዘረጋገጽናዮ መክሰባት፡ ዘማዕበልናዮ

አብነታዊ ፖሊሲታትን ልምድታትን ክወርሶን ከደንፈዮን፣ ብመንጽፋ ድማ ንዝጸንሐና ድኻማትን ሕጽረታትን ከወግድ፣ ምስዚ ሓድሽ መድረኽን ዕማማቱን ዝሳነ ፖለቲካዊ ፕሮግራም፣ ውድባዊ ቅርጺ፣ ኣገባብ ስራሕን ኣመራርሓን ከማዕብል ኣለዎ። ኣቃውማ ሕብረተሰብናን ዝርከበሉ ደረጃን፣ ምህሮታት ዝሓለፈ ተመክሮናን ተመክሮታት ሃገራት ሳልሳይ ዓለምን ኣብ ግምት ብምእታው፣ እዚ ውዳቤ'ዚ ሃናጽን ንዕማማት ናይዚ ሓድሽ መድረኽ ንምፍጻም ብቑዕ ምእንቲ ክኸውን፣ ጸቢብ ዝሰረቱ ሰልፊ ዘይኮነስ፣ ንኹሎም ሃገራውያንን ደሞክራሲያውያንን ኤርትራውያን ክሓቁፍ ዝኸእል ሰፊሕ ምንቅስቃስ ክኸውን ኣለዎ። ኣባላት ህዝባዊ ግንባር ሎሚ'ውን ንስልጣኔን ዕቤትን ናይታ ናጽነት ንኸትለብስ ከቢድ መስዋእቲ ዝኸፈሉላ ኤርትራ፣ ንምምሕያሽ መነባብሮ ናይቲ ዝተወጸዐ ክፍልታት ህዝቢ ኤርትራ ንምስራሕ ገና ሓያልን ጽንዑን ተወፋይነት ስለዘለዎም ናይዚ ምንቅስቃስ'ዚ ንጡፋት ተዋሳኔ ክኾኑ ባህርያዊዮ። ብኣመጻብብላ ሓርነታዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ወይ ብኻልእ ምክንያታት ካብ ህዝባዊ ግንባር ወጻኢ ዝጸንሑ ፈተውቲ ሃገርን ህዝብን ፍትሕን ከምኡ።

ኣብዚ ሓድሽ ናይ ሃገር ምህናጽ--ፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊ፣ ማሕበራውን ባህላውን ምህናጽ-መድረኽ፣ መጻኢ ጉዕዞና ብብቕዓት ዝኣልን ዘወተናን ሰፊሕ ፖለቲካዊ ምንቅስቃስ ንምህናጽ ኣብ እንብገሰሉ እዋን፣ መሰረታዊ ዕላማታትናን ናብኡ ንበጽሓሉ መገድን ከነጽር ይግባእና። ኣብቲ ዝሓለፈ መድረኽ፣ ምስ ኩሉ ብርታዕኡን ሓደጋታቱን ዝተዓወትና፣ ከም ሓርነታዊ ምንቅስቃስን ህዝብን ብዛዕባቲ ክንበጽሖ ንደሊ ሸቶ ናጽነትን ሰላምን ንጽር መረጃታ፣ ሓበራዊ ራእይ (Vision) ስለዝነበረናዮ። ሎሚ'ውን ብዛዕባ መጻኢ ኤርትራን ህዝባን ራእይ ክህልወና ኣለዎ፤ እዚ ራእይ'ዚ ኣብ ልብን ሃምን ንፍስወከፍ ኤርትራዊ ሰሪጹ ንምዕዋቱ ተወዲቡ ከም ዝቃለስ ምግባር ድማ ቀዳማይ ዕማምና ክኸውን ይግባእ።

ራእይና ንመጻኢ ኤርትራ

እቲ ኣብዚ ሓድሽ መድረኽ ከም ሃገርን ህዝብን ሃንቀው ንብሎ፡ ከምቲ ሕልሚ ሰላምን ናጽነትን ጋህዲ ዝገበርና ጽባሕ ጋህዲ ንኸከውን ጽባሕ ንኣልሞ፡ ብሓጺሩ ራእይና እንታይ'ዩ?

ራእይና፡ ኤርትራ፡ ሰላም ፍትሒ፡ ደሞክራሲ፡ ራህዋ ዝሰፈና ሃገር ክትከውን ኢዩ። ራእይና፡ ጥሜት ድኽነት መሃይምነት ካብ ኤርትራ ምውጋድ'ዩ። ራእይና፡ ሕብረተሰብ ኤርትራ መንነቱን ፍሉይነቱን ዓቂቡ፡ እቲ ብሉጽ ስድራቤታውን ኮማውን ምትሕልላይ ኣማዕቢሉ፡ ብቁጠባን ትምህርትን ተክኖሎጂን ምስተን ዝማዕባ ሃገራት ክስራዕ'ዩ። ራእይና ሕብረተሰብ ኤርትራ ብስኒት ኣብ መንጎ ዝተፈላለዩ ክፍልታቱ፡ ብማዕርነት ኣብ መንጎ ወዲተባዕታይን ጓል ኣንስተይትን፡ ብፍቕሪ ሃገርን ሰብኣዊ ሓልዮትን፡ ብዲሲፕሊንን ስራሕን ፍትወት ፍልጠትን፡ ብምክባር ሕግን ስነስርዓትን፡ ብናጽነትን መሃዝነትን ዝልለ ክኸውን'ዩ። ራእይና ከም ኣብ ሓርነታዊ ኩናት ኣብ ሰለማዊ ምህናጽ ተኣምር ምስራሕ'ዩ።

ራእይና ኣብ ሽዱሽተ መሰረታዊ ዕላማታት ክጽሞቕ ይኸእል፡-

- 1. ሃገራዊ ስኒት--** ህዝቢ ኤርትራ ብዘይ ኣፈላላይ ወገን፡ ቀቢላ ቋንቋ፡ ሃይማኖት፡ ጾታ፡ ደርቢ፡ ብኤርትራውነቱ ተሓቢኑ ብስኒት፡ ብሰላም፡ ብቕሳነት ክነብር፤
- 2. ፖለቲካዊ ደሞክራሲ--** ህዝቢ ኤርትራ መሰሉ ብሕግን ብግብርን ከቢሩ፡ ኣብ ምምሕዳርን ምክያድን ህይወቱን ሃገሩን፡ ኣብ ኩሉ ጽፍሕታትን ሜዳታትን፡ ንጡፍ ተሳታፍን ወሳንን ክኸውን፤
- 3. ቁጠባውን ማሕበራውን ምዕባለ--** ኤርትራ ብቁጠባ፡ ማሕበራዊ ኣገልግሎታት፡ ትምህርቲ፡ ስነኪነት፡ ደረጃ መነባብሮ፡ ክትምዕብልን ክትግስግስን፤
- 4. ማሕበራዊ ፍትሒ (ቁጠባውን ማሕበራውን ደሞክራሲ)--** ኣብ ሕብረተሰብ ኤርትራ ምዕሩይ ኣተዓዳድላ ሃብትን ኣገልግሎታትን ዕድላትን፡ ፍሉይ ቆላሕታ ንዝተወጸዑ ወገናትን ክህሉ፤

5. ባህላዊ ትንሳኤ-- ሃብታም ባህላዊ ውርሻናን አብ ሓርነታዊ ቃልሲ ዘማዕበልናዮ ስልጡን ልምድታትን መሰረት ብምግባር፡ ፍቕሪ ሃገር፡ አክብሮት ወዲ ሰብ፡ ማዕርነታዊ ምሕዝነት ደቀአንስትዮን ደቂተባዕትዮን፡ ፍትወት ሓቅን ፍትሕን፡ ምክባር ሕገ፡ ፍቕሪ ስራሕ፡ ርእሰ ምትእምማን፡ ርእሰ ምርኮሳ፡ ክፉት አእምሮን መሃዝነትን ዝመለለይኡ ኤርትራዊ ባህሊ ክምዕብል፤

6. ዞባውን አህጉራውን ምትሕብባር-- ኤርትራ ምስ ጎረቤታ ብስኒትን ምትሕብባርን እናነበረት፡ ንዞባውን ዓለማውን ሰላምን ጸጥታን ልምዓትን ብዓቕማ እተበርክት፡ እተክብር አባል አህጉራዊ ማሕበረሰብ ክትከውን፤

ሓድሽ ሕልምናን ተልእኾናን እዚዮ። ቀሊልን ጽባሕ ድሕሪ ጽባሕ ዘይፍጸም ምዃኑ፡ ነዊሕ ግዜ ሓያል ተወፋይነትን፡ ብርቱዕ ስራሕን ቀጻሊ መሃዝነትን ከምዝሓትት ዘተራጥር አይኮነን። ጋህድን ክወገን ክኸውን ከምዝኸእል ከኣ ማዕሪኡ ዘየጠራጥር አይዮ።

ነዚ ሓድሽ ተልእኾና ንምፍጸም አብ ንብገሰሉ እዋን ካብ ሃብታም ተመክሮ ሓርነታዊ ቃልስና ብዙሕ ክንመሃር ንኸእል ኢና። መጻኢ ጉዕዞ ሃገርናን ህዝብናን ብደንበርበር ክኸይድ ስለዘይብሉ፡ ንድሕሪት ተመለስና ተመኩሮና ምውካስን ካብኡ አድላይ ምህሮታት ምውካስን አዝዩ አገዳሲዮ። እቲ ናብ ዓወት ዘብጸሓና መሰረታዊ መትከላትን አረአእያታትን፡ ሕጂውን ሃገርና ንምህናጽን ፍትሕን ራህዋን ንምንጋስን ከም መሰረት ክንወስዶ አሎና።

እዚ ከም ናይ ስራሕናን ጸዕርናን መርሓ ሕንጻጻት ንወስዶ መትከላት፡ ሃገራዊ ሓድነት፡ ንጡፍ ተሳትፎ ህዝቢ። ወሳኒ ተራ ሰብ፡ ምውሳኔ ሃገራውያን ማሕበራውያን ቃልሲ፡ ርእሰ ምርኮሳ፡ ጽኑዕ ምትእስሳር ህዝብን መሪሕነትን ኢዮ። ቡብሓደ ንርአዮ፡-

1. ሃገራዊ ሓድነት-- ንኹሉ ከፋፋሊ ትሕተ-ሃገራዊ ስምዒታትን ተግባራትን ነጹግና ብሓድነት ንኤርትራን ህዝባን አሚና፡ ምእንቲ ሓደ ሃገራዊ ዕላማ ተወፊና፡ ንመላእ ህዝብና አብ ሓደ ዕላማ አስሚርና እንተዘይንቃለስ ኤርትራ ብርግጽ ነጻ አይምኾነትን። **አብ ተመክሮ ሓርነታዊ ብረታዊ ቃልስና አብቲ መጀመርታ መድረኽ--1960-ታት --እቲ ቃልሲ ሃገራዊ አመራርሓን አወዳድባን ስለዘይነበሮ አብ ቅልውላውን ምንቁልቁልን አትዩ ናብ ስዕረት ተገምጊሙ ምንባሩ ዓቢ ተመክሮዮ። እቲ ቃልሲ፡ ነዚ ሓደገኛ ተመክሮ ሰጊሩ፡ ብሃገራዊ ፖለቲካዊ መስመርን መሪሕነትን ተመሪሑ፡**

ኤትኒካውን ማሕበራውን መበቆሎምን ጾታአምን ብዘየገድስ ካብ መላእ ኤርትራ ዝመጹ አማኢት አሻሓት ኤርትራውያን ወዲቡ ስለዘሳተፈ ግን ኣብ መወዳእታኡ ተግዊቱ።

ሎሚ'ውን ሓድነትን ማዕርነትን ተሳትፎን ኩሉ ክፍልታት ሕብረተሰብ ኤርትራ መሰረት ኩሉ መደባትና ክኸውን ግድን ኢዩ። ኩሉ ክፍልታት ሕብረተሰብና ኣብ ፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊ፣ ማሕበራውን ባህላውን ህይወት ሃገሩ ተሳታፊ እንተዘይኮይኑ፣ መንግስቲ ከም ንገለ ዝቐርብ ንኻልእ ዝርሕቕ እንተተወሰዱ፣ ንኤርትራ ክንሃንጽን ከነማዕብልን ይትረፍ፣ ነዚ ረኺብናዮ ዘሎና ሰላምን ርግኣትን'ውን ክንዕቅብ ኣይንኸእልን ኢና።

ሳላ ነዊሕ ተምክሮን ዝተኸፍለ መስዋእትን ሎሚ ናጻ ኤርትራ ድልዱል መበገሲ ዝኾና ሃገራዊ ሓድነት ኣለዎ። ግን ከም ኩሉ ነገር ንድሕሪት ከይምለስ ብጥንቃቄ ምዕቃቡን ምምዕባሉን የድሊ። ካብ እዋን ኩናት ብዝተፈልየ ኣብ እዋን ሰላም ሓድነት ብብቁሩብ እናፈሓቁ ዘዳኸሙ ዝምባሌታትን ኣተሓሳስባታትን ከምዝቐርቡ ርዳእ ስለዝኾነ፣ ሻላ ከይረእና ክንዋግእም ኣለና። ኪኖዚ ግን ሃገር ምዃን (nationhood): ፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊ፣ ማሕበራዊ፣ ባህላዊ መዳይት ዘለዎ ነዊሕን ዝተሓላለኸን ታሪኻዊ መስርሕ ስለዝኾነ፣ ከም ኣብ ካልኣት ሃገራት ሳልሳይ ዓለም እዚ መስርሕዚ ገና ስለዘይተዛዘመን፣ ሃገራውነት ኤርትራን ሓድነት ህዝባን ምምዕባልን ምድልዳልን ናይዚ መድረኽዚ ዝግበዩ ዕማምና ቆጶርና ክንሰርሓሉ የድሊ።

ሃገራዊ ሓድነት ንክምዕብልን ንክድልድልን ትካላዊ ውሕስነት የድልዮ። ስለዚ፣ ብቐዳምነት፣ ሓድነትን ማዕርነትን ህዝቢ ኤርትራ ዘረጋግጽ፣ ንኹሉ ትሕተ ሃገራዊ ስምዒታትን ተግባራትን ዝነጽግ፣ ሃገራዊ ረብሓ ልዕሊ ኩሉ ዝሰርዕ፣ ንኹሉ ክፍልታት ሕብረተሰብ ኤርትራ ዘሳትፍ ሃገራዊ መንግስቲ ምህናጽ የድልዮና። ኩሉ ፖለቲካዊ ትካላት ኣብ ሃገራዊ መሰረት ክህነጽ፣ ኩሉ ጉድለዊ (Sectarian) ፖለቲካዊ ኣንፈታትን ተግባራትን ከኣ ብመሰረቲ ክንጸግ ይግባእ። ኣብ ኤትኒካውን ወገናውን መበቆል ዝተመሰረተ ኩሉ መልክዓት ኣድልዎን ዕብላላን ብመሰረቱ ንጹግ ኮይኑ፣ ባህላዊ ብዙሕነት ኤርትራ ምንጪ ሓይልን ሓድነትን ክኸውን ኣለዎ። እቲ ሃገራዊ ስርዓት ካብ ሃይማኖት ዝተፈልየን ማዕርነት ሃይማኖታት ዘኸበርን ዓለማዊ (Secular) ክኸውን ኣለዎ። ብሓጺሩ፣ ሃገራውነት መሰረት ኩሉ ፖለቲካዊ ትካላትናን ፖሊሲታትናን ክኸውን ይግባእ።

2. ንጡፍ ተሳትፎ ህዝቢ-- ሓርነታዊ ቃልስና ኣብ ህዝቢ ስለዝተሰረተዩ ተግዊቱ። ኣብ መንጎ እቲ ሓርነታዊ ምንቅስቓስን ህዝብን

ሰፊሕን ድልዳልን ምትእስሳር እንትዘይነብር፤ እቲ ቻልሲ ይትረፍስ ክዕወት ክሰርር'ውን ኣይምኸኣለን። ደገፍ ህዝቢ ብድፍኑ ዘይኮነ፤ ዝተወደበን ንጥፉን ተሳታፍነት ስለዝነበረ ኣድማዒ ኮይኑ። እቲ ህዝባዊ ግንባር ካብ ፈለማ ዘልዓሎን ምስ ነፍስወከፍ መድረክ ብዝሰማማዕ ኣገባብ ዝተግበሮን ጭርሖ “ኣፋሽ ይንቃሕ፤ ይወደብ፤ ይተግጠኞ”፤ ሓደ ካብቶም ቀንዲ መሰረታት ዓወት ህዝቢ ኤርትራ ኢዩ።

ሎሚ'ውን ኣብ ንቕሓት ዝተመስረተ ናይ ህዝቢ ኤርትራ ንጥፉን ውዳብን ተሳትፎ መሰረታዊ ቅድመ- ኩነት ንዓወት ናይዚ ተሊምናዮ ዘሎና ጉዕዞዮ። ተሳትፎ ህዝቢ ክንብል ከለና ኣንሳብ ኣብ ውሱን ዓመታት ኣብ ዝካየድ ምርጫ ድምጺ ምሃብ ማለትና ኣይኮነን። የግዳስ፡ ህዝቢ ኣብ ኩሉ'ቲ ንህይወቱን ሃገሩን ዝትንክፍ ውሳኔታት፡ ካብ ምንቃልን ምብሳልን ሓሳባት ክሳብ ምትግባሩ፡ ክሳተፍ ኣለዎ ማለትና ኢዩ። ብዘይ ተሳትፎ ህዝቢ ልምዓት ክህልው ስለዘይክእል፡ ኣብ ብምልኡ መስርሕ መደባት ልምዓት፡ ካብ ውጥን ክሳብ ትግባሬን ገምጋምን ንህዝቢ ምስታፍ ወሳኒዮ። ህዝቢ ብዘይ ውዳቤ ኣድማዒ ተሳትፎ ክህልዎ ስለዘይክእል፡ ማሕበራት ክምስርት መሰሉ ክሕሎ ጥራይ ዘይኮነ፡ ክተባባዕን ክሕገዝን ኣለዎ። ተሳትፎኡ ዘረጋግጽ መድረኻትን ትካላትን ምምስራቕ'ውን ኣድላዩ ኢዩ።

3. ወሳኒ ግደ ሰብ-- ምስጢር ዓወት ሃገራዊ ቃልስና ኣብቲ ንሓደ ዕላማ ነብሱ ረሲዑ ዝተወፈየ ተጋዳላይ ሰብ ኢዩ ዝርከብ። እቲ ብዓለማዊ ዘይከኣል ዝበለቶ ቃልሲ ኣንጻር ብሓያላት ዝተደገፈ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ከምዝክኣል ዝገበረ እቲ ወፊይ ሰብ ኢዩ። ኣብ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ፡ ሰብ-- ንፍትሓዊ ዕላማ ዝተወፈየ፡ ንቕሑን ጽኑዕን ሰብ ካብ ሓጺነ -- መጺንን ጥረ ሓይልን ዓመጽን ከምዝሕይል ከምብሓድሽ ተረጋጊጹ ኢዩ።

ኣብ ዓለምና ወሳኒነት ተራ ሰብ ዝተረጋገጸ ግን ኣብ ኩናት ጥራይ ኣይኮነን። ኣብ ምህናጽ ቁጠባ'ውን እቲ ወሳኒ ሰብ'ምበር፡ ባህርያዊ ሃብቲ፡ ርእሰማል ወይ ናይ ወጻኢ ሓገዝን ወፍርን ኣይኮነን። ውሱን ባህርያዊ ሃብቲ ከለወን ኣብ ዝለዓለ ደረጃ ምዕባሌ ዝበጽሑ፡ ብኣንጻሩ ምስቲ ኹሉ ባህርያዊ ትዕድልተን ተረግሲን ዝተረፉን ህዝብን ክዕንግላ ዘይከኣላን ሃገራት ብዙሓት'የን።

ካብ ናትናን ናይ ካልኦትን ተመክሮ እምበር፡ ኣብ ኩሉ መደባትናን ንጥፈታትናን ወሳኒነት ተራ ሰብ ክነረጋግጽ ከምዘሎና ኢና ንርዳእ። ናይ ወጻኢ ሓገዝን ወፍርን ዘድልየና'ኳ እንተኾነ ንኤርትራ ንሃንጸ ብእኡ ዘይኮነስ፡ ብብርቱዕ ድልየት፡ ተጻዋርነት፡ ትግሃት፡ ናይ ስራሕ ድሲፕሊንን ክእለትን መሃዘነትን ኢዩ። ከምቲ ሓርነት ኤርትራ ብዘይ ወፊይ ሰብ

ዘይከኣል ዝነበረ፡ ብልጽግናን ስልጣኔን ኤርትራንውን ብዘይ ወፋይ ሰብ ዘይሕሰብዮ።

ስለዝ፡ ኣብ ናይ ምዕባሌ ስትራቴጂና ኩሉ ሳዕ ሰብ ማእከላይ ቦታ ክሕዝ ኣለዎ። ናይ ሞባሌ ስትራቴጂና ብቐዳምነት ኣብ ሰብ ክምርኮስ፡ ነገራውን መንፈሳውን ድሌታቱ ንምርዋይ ክዕልም ኣለዎ። ወሳኒ ተራ ሰብ ንምዕዛዝ፡ ኣብ ምዕባሌ ዓቕሚ ሰብ (ትምህርቲ፡ ስልጠና፡ ጥዕናን ንዕኡ ዝመሳሰልን) ዓቕሚ ዘፍቅደልና ትሕዝቶ ከነፍስስ ኣሎና። ብኣጠቓላሊ፡ ኤርትራዊ ዜጋ ካብ ጭቆና፡ ፍርሒ፡ ስእነትን ድንቁርናን ሓራ ኮይኑ፡ ኩሉ ሰብኣዊ ዓቕምታቱ ዘማዕብለሉን ዘረጋግጹሉን፡ ኣብ ልዕልና ሰብ ዝተመስረተ ሕብረተ-ሰብ ንምህናጽ ክንቃለስ ኣሎና።

4. ምዕሳብ ሃገራውን ማሕበራውን (ቃልሲ ንማሕበራዊ

ፍትሒ)-- ሃገራዊ ቃልሲ ንናጽነትን ማሕበራዊ ቃልሲ ንዝሓሸ መጻእን ከነጻጽል ከምዘይግባእ ተመክሮ ቃልስና ኣረጋገጽዎ ኢዮ። ኣብ ተመክሮና፡ እቲ ሃገራዊ ቃልሲ ገስጋሲ ማሕበራዊ መርሆ ኣብ ዘይማዕበለሉ ቀዳሞት መድረኻቱ ክድንፍዕስ ይትረፍ ቀጻልነቱውን ኣጠራጣሪ ኮይኑ ምንባሩ ዝርሳዕ ኣይኮነን። ሃገራዊ ቃልስና ምስ ንረብሓ ህዝቢ ዘንጸባርቕ ማሕበራዊ ቃልሲ እንተዘይዋሰብ ከኣ ንቅድሚት ክስገምን ክዕወትን ኣይምኽኣለን።

ከምቲ ኣብ ሓርነታዊ ቃልሲ ይኹን ኣብ ልምዓት ሃገር ብዘይ ተሳትፎ ህዝቢ ፍሕት ምባል ዘይከኣል፡ ህዝቢ ኣብ መነባብሮኡ ለውጢ ንኸምጽእ ዝሕግዞ ጭቡጥ መደባት እንተዘይተሓንጸዱ ተሳትፎ ህዝቢ ክረጋገጽ ይኹን ክቕጽል ዘይሕሰብዮ። ህዝቢ ዝውፈን ዝሳተፍን ብፖለቲካዊ ኅስጋስን መብጽዓን ዘይኮነስ፡ እቲ ፖለቲካዊ ምንቅስቓስ ይኹን መንግስቲ ንረብሓኡ ከምዝሰርሕን መብጽዓኡ ክፍጽም ከምዝኸኣልን ብጭቡጥ ስጉምታታትን ለውጥን ምስዝርኣ ጥራይዮ። ኣብ እዋን ሰውራ፡ ዘመናዊ ኣገልግሎት ትምህርትን ጥዕናን ክዝርጋሕ፡ ተሳተፍነት ህዝቢ ዘለዎን ኣብ ንዋቲ ዝተመስረተን መደባት ልምዓት ክትግበር ምጅማሩ፡ ተሳታፍነት ህዝቢ ኣብ ምዕባይ ዝነበሮ ኣበርክቶ ቀሊል ኣይነበረን።

ገስጋሲ ማሕበራዊ ፍልስፍናን መደባትን እምበኣር ሓደ ካብቶም ቀንዲ መለለይታት ሓርነታዊ ቃልስና ኢዮ። ኣብ እዋን ሰውራ፡ ኣብ ገጠራት ዝተተኸለ ህዝባዊ ባይቶታትን ማሕበራትን፡ ዝተበገሰ ምቕሉል መደባት ልምዓትን ምዝርጋሕ ኣገልግሎታትን፡ ኣብ ኩነታት ኤርትራውያን ደቀንስትዮ ዝመጸ ለውጢ፡ ብሓፈሻ ምብርባር ህዝቢ ገጠር ኣብነታዊ ኢዮ። እቲ ሰውራ ካብ ኣረኣኢያኡን ተመክሮኡን ዘማዕበሎ፡ ፍትወት ሓቕን ፍትሕን፡ ጽግዒ ወጽዓት ሙኻን፡ ጭቆናን በደልን ዘይምጽዋር፡ ሰብኣዊ

መሰላትን ማዕርነትን ምክባር ዝመለለይታቱ ሓያል ማሕበራዊ ሕልና ምጥራዩን፣ ሓያል ምትእስሳር ምስ ህዝብን ሽግራቱን ምክብራትን ከአ ካልእ ኣብነታዊ ተመክሮ ኢዩ።

እቲ ነዚ ተመክሮታትዚ ዝመርሖ ፍልስፍና፣ ፍልስፍና ማሕበራዊ ፍትሒ ኢዩ። ማሕበራዊ ፍትሒ ኣዝዩ ሰፊሕን ተመጣጥን ኣምር ብምጃኑ ንበበይኑ ኣተረጓጎማታት ክፉትኳ እንተኾነ። ንዓና ካብ ጭቡጥ ተመክሮና፣ ማሕበራዊ ፍትሒ ማለት፣ ኣብ መንጎ ርኽብትን ዘይርኽብትን ዘሎ ጋግ ምጽባብ፣ ኩሉ ህዝቢ ርትዓዊ ብጽሒት ሃብቲ ሃገርን ተሳትፎ ኣብ ፖለቲካውን ማሕበራውን ባህላውን ህይወት ሃገርን ከምዝህልዎ ምርግጋጽ፣ ዝተመጣጠነ ምዕባሌ ምፍጣር፣ ሰብአዊ መሰላት ምክባርን ደሞክራሲ ምንጋስን ማለት ኢዩ። ፖለቲካዊ ደሞክራሲ ትርጉምን ድልዎል ሰረትን ክህልዎ፣ ብቁጠባውን ማሕበራውን ደሞክራሲ ክስነ ኣለዎ ማለትዩ።

ከም ኣብ ዝሓለፈ መድረኽ ሎሚውን ህዝቢ ኤርትራ ፍትሒ እንተዘዳዩ ምርግጋእ ይኹን ብልጽግና ክመጽእ ከምዘይካል ኣሚኑ፣ ንማሕበራዊ ፍትሕን ልምዓትን ብምሉእ ዓቕሙ ከምዝብገስ ክንገብር እንተኾይና፣ ብዛዕባ ማሕበራዊ ፍትሒ ኣብ ምዝራብን ምምሃርን ከይተሓጸርና፣ ጸርቶም ውጽዓት ወገናት ዘቃልል፣ ንዓታቶም ዝዓበዩ ዕድል ዝህብ ጭቡጥ መደባት ሓንጺጽና ቀዳምነት ሂብና ክንትርጎሞ ኣለና።

5. ርእሱ- ምርኮሳ- ርእሱ ምርኮሳ ሓደ ካብ መሰረታት ዓወት ሓርነታዊ ቃልስና ኢዩ። ብደረጃ ኣተሓሳስባን ግብርን ኣብ ውሽጣዊ ኩነታትናን ዓቕምታትናን እንተዘይንምርኮስ ብርግጽ ኣይምተዓወትናን። ርእሱ- ምርኮሳ ኣብ ኩሉ ሜዳታት-ፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊ፣ ባህላዊ-መሰረታዊ መትክል ኢዩ። ኣብ ፖለቲካ፣ ናጻ መስመር ምክታልን ንውሽጣዊ ዓቕምታት ምምርኮስን ውሽጣዊ ዓቕምታት ምምዕባልን፣ ኣብ ባህሊ ድማ፣ ኣብ ርእሱኻ ምትእምማንን ንባህላዊ ውርሻታትካ ምምዕባልን ማለት ኢዩ። ርእሱ-ምርኮሳ ካብ ኣህጉራዊ ማሕበራሰብን ስልጣኔን ነብሰኻ ምግላልን ምንጻልን ማለት ኣይኮነን። ኣብ ኣህጉራዊ ማሕበራሰብ ናጻን ርእሱ-እሙንን ተዋሳኢ ሙጃኑ ማለት ጥራሕዩ።

ታሪኽ ሓርነታዊ ቃልስና ታሪኽ ርእሱ- ምርኮሳዩ። ኣብ ፖለቲካዊ ኣረኣኢያ፣ ኣብ ፖለቲካውን ወተሃደራውን ስታርተጂ፣ ከማኡውን ኣብ ናይ ወጻኢ ፖሊሲ፣ ናይ ዝኾነ ይኹን ሞዴል ከይቀዳሕና፣ ምስ ተመክሮናን ኩነታትናን ዝሰማማዕ ትልሚ ብምሕንጻጽ ስለዝሰራሕና፣ ተዓዊትና። ኣብ መዓልታዊ መደባትናን ህይወትናን ንዘጋጠመና ጸገማት፣ ድሕነትን መዋጽኦን ካብ ናይ

ወጻኢ ትሕዝቶን ክኢላታትን ከይተጸበና፡ ብጸዕርናን መሃዝነትናን ፈቲሕናዮ።

ሎሚ፡ እዚ መሰረት ዓወትና ዝኾነ ክቡር ውርሻዚ ክቕጽል ኣለዎ። ንጉዳይ ደሞክራሲን ምህናጽ ቁጠባን ኣብ ኩነታትና ዝሰርሕ ናይ ገዛእ ርእሰና መደባት ክንሕንጽጽምበር፡ ግዜ ህቡብ ንዝገብር ኣብ ዕዳጋ ዝወረደ ሓሳብ ክንሸምት፡ መምስ ዝመጸ ውሕጂ ክንግፋዕ የብልናን። ናይ ወጻኢ ክእለትን ክኢላታትን ዘድልየና'ኳ እንተኾነ፡ ኣብ ክእለትናን ክኢላታትናን ክንተኣማመን፡ ክእለትናን ክኢላታትናን ንምምዕባል ቀዳምነት ክንህብ ኣለዎና። ኣብ ገለ ክፋላት ሕብረተሰብና፡ ኣውራ ኣብ መንእሰያትና ዝረከ ዘሎ፡ ኣምልኾ ወጻኢ -ኣምልኾ ወጻኢተኛታትን ኩሉ ኣብ ወጻኢ ዝተገብረን ዝተሰርሐን-- ብስብከት ዘይኮነስ ብስራሕን ፍረን ክንምክቶ ኣለና።

6. ጽኑዕ ምትእስሳር ህዝብን መሪሕነትን-ቅነዕን ብሱልን ኣብ ኣመራርሓ ካብቶም ወሰንቲ ረቋሒታት ንዓወት ምዃኑ ኣብ ሓርነታዊ ቃልስና ብመሪርን ብርቱዕን ተመክሮ ተማሂርናዮ ኢና። ወሱንን ድኹምን ሃገራዊ ዓቕምታትና ብብቕዕ ኣመራርሓ ብኣደማዕነት እንተዘይከትት፡ ጽንዓትን ተወፋይነትን ህዝብናን ተጋዳላይን ብብቕዕ ኣወዳድባ ናብ ዘይብገር ሓይሊ እንተዘይቕየር። ብርግጽ ኣይምተዓወትናን። ኣብዚ፡ መሪሕነት ክንብል ከለና እቲ ዝለዓለ እጃም ዘለዎ ውሱናት ዝኣባባቱ ላዕለዎይ መሪሕነታዊ ኣካል ጥራይ ዘይኮነስ፡ ብዝሰፍሐ ትርጉሙ መሪሕነት ዝህብ ውዳብን ሰፊሕን ፖለቲካዊ ሓይሊ ማለትና ምዃኑ ርዳእ ክኸውን ይግባእ። ኣብ ተመክሮና፡ እቲ ላዕለዎይ ጽፍሒ መሪሕነት ጥራይ ዘይኮነ። እቲ መምሪሒታትን ፖለቲካታትን ውድብ ናብ ህዝቢ ዘብጽሕን ዘተግብርን። ካብ ህዝቢ ግብራዊ ፈተነን ብዝነቅል ሓሳባት ድማ ነቲ መምሪሒታት ዘማዕብል ማእከላይን ታሕተዎይን ካድር፡ እቲ ብጾቱ መሪሒ ኣብ ውግእ ዝኣቱ መሪሒ መስርዕ ወሳኒ ተራ ተጻዊቱዮ። ተመክሮና፡ ከማኡ'ውን ተመክሮ ካልኣት፡ ኣብ ወጻኢ ሰፊርካ ወይ ኣብ ውሽጢ ሃገር ኣንከለኻ ካብ ህዝቢ ተነጻልካ ብቕዕ ኣመራርሓ ክትህብ ከምዘይትክእል'ዩ ዘረጋግጽ። ምስ ህዝቢ ተቐሚጥና። ናብራ ህዝቢ፡ ወረ ካብኡ ዝትሕት'ውን እናነበርና ስለዝተቐለሰናዮ። ኣተሓሳስባን ሽግርን ህዝቢ ክንርዳእ፡ ሽግራቱ ንምፍታሕ ክንግደስን ክንሰርሕን፡ ልቢ ህዝቢ ረኽብና ከነቃልሶን ከነወውቶን ዝኸኣልና።

ሎሚ'ውን ነቲ ተኣምር ዝሰርሕ ናይ ህዝቢ ዓቕምን መሃዝነትን ኣበራቢርና ነታ ንምነያ ዘለና ኤርትራ ክንሃንጽ እንተኾይና፡ ምትእስሳርና ምስ ህዝቢ ክንዕቅብን ከነሓይልን፡ ብሓሳብን ሕልናን ጥራይ ዘይኮነ ብኣካል መዓልታዊ ምስ ህዝቢ ክንርከብ ኣለና። ብዙሕ ሰውራዊ ምንቅስቓሳት፡ ኣብ

ገጠር ዓብይ፣ ብዋጋን ደገፍን ገጠር ተዓዋቱ ናብ ከተማ ምስኣተው፣ በብመዓልቱ ዘንነፎ ናይ ከተማ ጸቕቲ ኣብ ምቅላል ኣድሂቡ፣ “ካብ ዓይኒ ዝገለለ ካብ ልቢ ዝገለለ” ከም ዝበሃል፣ ነቲ ዝበዝሐ ህዝብን ዝጸንዐ ደጋፊኡን ዝነበሮ ገጠር ዕሽሽ ስለዝበለ፣ ኣብ መጨረሻትኡ ናይ ክልቲኡ ገጠርን ከተማን ደገፍ ስኢኑ ፈሺሎ’ዩ። እዚ ሓደጋዚ ንዓናውን ዘይንሕፈና ስለዝኾነ፣ ኣብ ዝተፈላልዩ ጽፍሕታት ዝርከብ መሪሕነትን ካድረታትን፣ ከምኡውን ትካላት መንግስትን ትካላት ፖለቲካዊ ምንቅስቃስን፣ ኣብ ኩሉ ኩርናዓት ሃገር፣ ክሳብቲ ትማሊ ደጀናን መነሃርያናን ዝነበረ ሎሚ ርሑቕ ከባቢታት ኮይኑ ዘሎ ቦታታት ክዝርጋሕ ኣለዎ።

ተመክሮና መሪሕነት ንድሕሪት ከይገተትን ከይምርትን፣ ካብኡ ሓሊፉ ድማ ነቲ ዝተዋህቦ ሓላፍነት ከም መሰልን ነባርን ቆጶሩ ብስልጣን ከይብዕልግ። እንታይደኣ መምህርን ኣገልጋልን ኣብነትን ኮይኑ ክቕጽል፣ እናተማህረን እናተሳሕለን ክኸይድ እንተኮይኑ፣ ወትሩ ተሓታቲ ክኸውን፣ ናይ ዝፍጸም ጌጋ ድማ ሓላፍነት ክስከም ከምዘድሊ የረጋግጽ። ተመክሮና ኣድላይነት ሓባራዊ መሪሕነትን ንጹር ኣከፋፍላ ውልቃዊ ሓላፍነትን፣ ትካላዊ ኣሰራርሓ፣ ምቕያድ ብሕግን ሕጋውነትን ይምስከር’ዩ። ኣብ መጨረሻ፣ መሪሕቲ በብእዋኑ ምቕያድ፣ ኣብ መሪሕነት ሓድሽን ወዕይን ደም ምእታው፣ ንልሙጽ ምስግጋርን ጥዑይ ፖለቲካዊ ህይወትን ኣገዳሲ ምኃኑ ተመክሮናን ተመክሮ ካልኦትን ዘረጋግጹ’ዩ። ስለዚ፣ ኣብዚ ሓድሽ መድረሻዚ፣ ናይ መሪሕነት (ብቲ ዝሰፍሐ ትርጉሙ) ግቡእን ግዴታን ብምንጻር፣ ፍሉጥን ርጉጽን ናይ ተሓታትነት ኣገባባት ብምትእትታው፣ ኣብ ዝተፈላልዩ ጽፍሕታት ዝርከቡ ትካላት ብግቡእ ከምዝሰርሑ ብምግባር፣ ስሩዕን ቀጻልን ርክብ ምስ ህዝቢ ግዴታ ብምግባር፣ መሪሕቲ ኣብ ሓላፍነት ዝጸንሑሉ ዝበዝሐ ግዜ ብቅዋም ብምውሳኑ፣ ብቕዓትን ተሓታትነትን ዲናሚክነትን መሪሕነትና ከነረጋግጽ ኣለና።

ኣብ ላዕሊ ዝዘርዘርናዮ ራእይናን መሰረታዊ ዕላማታትናን፣ ከማኡውን ናብ ሸቶና ንምብጻሕ ከም መሰረት ንወስዶ መትከላት፣ መግለጺ ፖለቲካዊ ኣተሓሳስባናን ፍልስፍናናን ኢዩ። ፍልስፍናና፣ ኣብ ግብራዊ ህይወት፣ ኣብ ክውንነት ሕብረተሰብ ኤርትራን ካልኦት ሕብረተሰባትን ዝተመስረተ ፍልጠት፣ ካብ መጽሓፍ ፍልጠት ንላዕሊ ግምት ዝህብ፣ ንዝኾነ ሓሳባት ኣብ ግብሪ እናፈተነን እናመመየን ዝፈርድ፣ ፍልስፍና ግብሪ፣ ፍልስፍና ማሕበራዊ ፍትሕን ሰብኣውነትን ኢዩ።

ንሕና ኣብ ኤርትራ፣ ንምህናጽ ሃገርነትን ምድልዳል ሓድነት ህዝብን ዝተወፈና፣ ንቁጠባዊ ዕብዩት ምስ ማሕበራዊ ፍትሒን ምሕላው ተፈጥሮአዊ ከባብን ዝተዓጠቕና፣ ንሃገራዊ መንነትን ባህልን ዝደራሽኡ ዘመናውነት ዝቕምና ኢና። መበገስን መዕለብን ዕላማና ውልቃውን ሓባራውን፣ ነገራውን መንፈሳውን ርወዮት ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ሰላም ዝሰፈና ዓለም ኢዩ።

II. መግለጺ መሰረታት ፖለቲካዊ ፕሮግራምና

ሃይማኖት ዓለም

II. መግለጺ መሰረታት ፖለቲካዊ ፕሮግራምና

1. ምህናጽ ደሞክራሲያዊ ፖለቲካዊ ስርዓት

ኤርትራውያን ንመጀመርታ ጊዜ ኣብ ታሪኽና ናይ ገዛ ርእሰና ሃገራዊ መንግስቲ ምትካል ንጅምር ኣሎና። እዚ ነዊሕ ተፅእኖና ዝረኽብናዮ ዓቢ ዕድል'ዩ። ኣብዚ እዋንዚ ከኣ ከም ኩሎም ህዝብታት እቲ ዝበለጸ ፖለቲካዊ ስርዓትን መንግስትን ክንሃንጽ ክንምነ ባህርያዊ ኢዩ። ኣብ ታሪኽ፡ ወዲሱብ ሚሳላዊ (ideal) ፖለቲካዊ ስርዓት ንምህናጽ ሃረር ከምዝበልን እቶም ብሉጻት ፍላጎታቱ ከኣ ብዛዕባዚ ሚሳላዊ ፖለቲካዊ ስርዓትዚ ብዙሕ ከምዝተመራመሩን ዝጸሓፉን ምዝገብዮ። እቲ ሚሳላዊ ፖለቲካዊ ስርዓት ዘይብጸሕ'ኳ እንተኾነ፡ ከምዝተኻእለ መጠን እቲ ዝበለጸ ፖለቲካዊ ስርዓትን መንግስትን ንምትካል ምጽዓር ግን ዝከኣልን ዝግባእን ኢዩ። ስለዚ፡ ኣብ ኤርትራ፡ ኣብዚ ኣገዳሲ ታሪኻዊ እዋንዚ፡ ነዚ ዝሰዕብ ሕቶታት ከነቐርብን ክንምልሽን ኣሎና።-

ንናጻ ኤርትራ ዝሰማማዕ እቲ ዝበለጸ ዝክኣል ፖለቲካዊ ስርዓት ከመይ ዝኣመሰለ'ዩ? ኣንታይ ዓይነት ሃገራዊ መንግስቲ'ኽ ክንሃንጽ ኣሎና?

ኣብ ናጻ ኤርትራ፡ ሕግን ስርዓትን ዘኽብር፡ ሓድነትን ሰላምን ዝሕሉ፡ ኩሉ ኤርትራዊ ካብ ፍርሕን ጭቕናን ሓራ ኮይኑ፡ መሰረታዊ ሰብኣዊ መሰላቱ ተሓልይሉ። ህይወቱ ብቐሳነትን ሓጎንን ንምቕጻልን ንምምሕያሽን ዘኽእል ርጉእ ፖለቲካዊ ስርዓት ክህነጽ መሰረታዊ ድሌትና ኢዩ። እዚ ዕላማታትዚ ከኣ፡ እንትርፎ ነዕኡ ብዘገልግል ሕግታትን ብሕጊ ዝቆመ ትካላትን ብካልእ ክረጋገጽ ስለዘይካኣል፡ ኣብ ኤርትራ **ቅዋማዊ ፖለቲካዊ ስርዓት** ክንምስርት ኣሎና።

ቅዋም ምህላው ንበይኑ ግን ምሉእ ኣይኮነን፡ እቲ ቅዋም ብግብሪ ክሰርሕን ክኽብርን እንተኾይኑ፡ ብመሰረቱ ዝቆውምን ዝሰርሕን ቅዋማዊ ትካላት ክህሉ ኣለዎ። ኣብቲ ሕብረተሰብ ብሓፈሻ፡ ኣብ ኩሉ ኣካላት መንግስቲ ከኣ ብፍላይ፡

ንቅዋም ከም መሰረታዊ ሕገ ናይ ምክባርን ምሕላውን ንቅሓት፣ ማለት ቅዋማዊ ንቅሓት ክሕይል ይግባእ። **ቅዋማዊ ባህልን ክብርታትን** ምስ ዝምዕብል፣ ናቲ ዓቓብን ኣማዕባልን ዝኾነ **ቅዋማዊ ትካላት** ምስ ዝትከልን ዝተርርን ጥራሕ ከኣዩ ቅዋማዊ ስርዓትን ውሕስነት ዝህልዎ።

ሃገራውነትን ደሞክራሲን ናይቲ ኣብ ኤርትራ እንሃንጸ ቅዋማዊ ፖለቲካዊ ስርዓት መሰረታዊ መትከላት ክኸውን ኣለዎ።

እቲ ቅዋማዊ ስርዓት፣ ኣብ ታሪኻዊ ኣመዓባብላን ተመክሮን ፍሉይ ኩነታትን ሕብረተሰብ ኤርትራ ዝሰረተን ንዕኡ ዘንጸባርቕን፣ ሓደነትን ዝተመጣጠነ ምዕባልን ህዝቢ ኤርትራ ዘውሕሱ፣ ናጽነትን ጸጥታን ሃገር ዝሕሉ **ሃገራዊ ቅዋማዊ ስርዓት** ክኸውን ኣለዎ።

ኤርትራዊ ፖለቲካዊ ስርዓት፣ ኣብ መሰረት ሃገራውነት፣ ማለት፣ ሃገራዊ ረብሓ ምሕላው፣ ሃገራዊ ሓደነት ህዝቢ ምሕያልን ምምዕባልን፣ ናጽነት ሃገር ምዕቃብ ክህነጽ ኣለዎ። *ኩሉ ፖለቲካዊ ትካላት፣ ካብ ሃገራውነት ስድሪኳ ትኹን ትሓቱ ከይተረኸበ ኣብ ሃገራውነት ክምሰረት፣ ካብ ከፋፋይ ትሕተ-ሃገራዊ ስምዒታን ተግባራትን ሓራ ዝኾነን ሃገራዊ ውህደት ህዝቢ ኤርትራ ዘጠናኸርን ዘማዕብልን ክኸውንን ይግባእ።* ብኻልእ ወገን፣ እቲ ፖለቲካዊ ስርዓት፣ ኣብ ከተማን ገጠርን ሰፊሕ ማሕበራዊ መሰረት ዘለዎን ንኹሉ ዘሳተፍን ክኸውን ኣለዎ።

ኣብ ኤርትራ ሃገራውነት ብዘይ ዓላማውነት ምሉእ ኣይኮነን። መሰልን ማዕርነትን ሃይማኖታት ምሕላው መሰረታዊ ፖሊሲናኳ እንተኾነ፣ ማዕሪኡ ሃይማኖት ካብ ፖለቲካ ክፍለ ኣለዎ። እዚ ማለት፣ ሃይማኖት መሳርሒ ፖለቲካ ኮይኑ መከፋፈልን መንገድን ዜጋታት ክኸውን የብሉን። ኣብ ኤርትራ ኣብ መንጎ ሃይማኖታት ማዕርነትን ስኒትን ክህሉ፣ ኩሎም ኤርትራውያን ከኣ ብዘይ ሃይማኖታዊ ኣፋላላይ ብሓባርን ብሓደነትን ሃገሮም ክሃንጹን ኣብ ፖለቲካ ክሳተፉን ኣለዎም።

እቲ ቅዋማዊ ስርዓት፣ ኣብ ልዕላውነት ህዝቢ፣ ደሞክራሲያዊ መትከላትን ኣገባባትን-- ተሓታትነት (Accountability)፣ ግሉጽነት (transparency)፣ ብዙሕነት (Pluralism)፣ ምጽውዋር (Tolerance)- ዝተመሰረተ **ደሞክራሲያዊ ቅዋማዊ ስርዓት** ክኸውን ኣለዎ።

እቲ ፖለቲካዊ ስርዓት ኣብ ደሞክራሲ ክሰረት ኣለዎ። ደሞክራሲ ግን ኣካራኻሪ ኣምርዮ። ደሞክራሲ ከም ህላዌ ብዙሓት ሰልፍታትን ምክያድ ምዱብ ምርጫታት ኣብ መንጎኦን ጥራሕ ክውሰድ ይረኣዮ። እዚ መረዳእታዚ፣ ንደሞክራሲ ብመልክዓዊ ኣገባባቲን ቅጥዕታቲን ጥራሕ ዝትርጉሞ

ጥምጥምን ዘይታሪኻውን ኢዩ። ደሞክራሲ ብዝሰፍሐን ዝግመቑን ታሪኻዊ መረዳኢታ ክውሰድ እንተተይኑ፡ ህላዌ ብደሞክራሲያዊ መትከላትን ኣገባባትን ዝመሓደር መንግስትን ሕብረተሰብን፡ ደሞክራሲያዊ ትካላትን ባህልን፡ ንህዝቢ ተሓታቲ ዝኾነ መንግስቲ፡ ምርግጋጽ ህዝባዊ ተሳታፊነት ኣብ መስርሕ ምውሳን ማለት'ዩ።

ንደሞክራሲ ምስ ታሪኻዊ ኣመጻብብላን ጭቡጥ ኩነታትን ሕብረተሰብ ኤርትራ ብምዝማድ ክንግንዘቦ ኣለና። **ንደሞክራሲ ብትሕዝቶኡ ደኣምበር ብግዳማዊ መርኣያታቱ ክንጥምቶ ኣይግባእን።** ኣብ ኩነታት ሕብረተሰብና፡ ደሞክራሲ ኣብ ቁጽሪ ሰልፍታትን ምክያድ ምዱብ ምርጫታትን ዘይኮነስ ኣብ ክውን ተሳታፊነት ህዝቢ ኣብ ምውሳን ጉዳያት ኮማቴን ሃገሩን ከም ሓደ መርኣያ ፖለቲካዊ ብዙሒነትን መሰል ምውዳብን ምግላጽ ርእይቶታትን፡ ንምርጫታት ከኣ ከም ኣድማሳዊ ደሞክራሲያዊ ኣገባብ ዝምልከት ኣይኮነን። እቲ ሕቶ ንደሞክራሲ ምስ ቁጽሪ ፖለቲካዊ ሰልፍታትን ምክያድ ምርጫታትን ምምዕራይ ኢዩ። እዚ ኣተረጓጎማዚ ግጉይን ጎዳእን ኢዩ። ምክንያቱ፡ ህላዌ ብዙሓት ሰልፍታትን ምክያድ ምዱብ ምርጫታትን ጥራይ ህላዌ ሓቀኛ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ከምዘየረጋግጽ ብተመክሮ ብዙሓት ሃገራት ተመስኪሩ'ዩ። ተመክሮ ኣፍሪቃ እንተወሰድና፡ ብናይ ውሑዳት ላዕላዎይ ቀጸላ ብካልእ ኣጸዋውዓ፡ ፖለቲካዊ ደርቢ-ድሌትን ውሳኔን ኣብ ህዝቢ ብላዕሊ ዝተጸዕነ ንጸቢብ ረብሓታት ዘገልግል ፖለቲካዊ ሰልፍታት ንደሞክራሲያዊ ምዕባሌ መንግስትን ሕብረተሰብን ኣየገልገልን። በንጻሩ፡ እዚ ንጸቢብ ውሽጣውን ግዳማውን ረብሓታት ዘገልግል ሰልፍታት መስርሒ ጨፍላቂ ስርዓታት ኢዩ ኮይኑ። ንምርጫታት ብዝምልከት ከኣ፡ ኣገባብ ኣብ ርእሲ ምኃን፡ እቲ ዳርጋ ኣብ መላእ ዓለም ኣስፋሕፊሑ ኣብ ምርጫታት ዝረኣ ውዲትን ምጥፍፋእን ምርጫታት'ውን ውሕስነት ከምዘይኮነ መረጋገጹ ኢዩ።

ስለዚ ደሞክራሲ ሓቀኛን ውሕስነት ዘለዎን ክኸውን እቲ ቅኑዕ ዝምዕብለሉ መገዲ ምቅያሕ የድሊ። ደሞክራሲ ንክሰርሕ ብቐዳምነት ኣብ ህዝቢ ዝተመስረተ ትካላት-ኣብ ርእሲ ፖለቲካዊ ሰልፍታት፡ ዝተፈላለዩ ህዝባዊ ማሕበራት፡ ኮማዊ ምንቅስቃሳት፡ ማዕከናት ዜና፡ ዘይምእኩል መንግስታዊ መዋቕራት-የድልዮ። ተሳታፊነት ህዝቢ ካብ ናይ ቀረባ ከባቢ ክሳብ ብደረጃ ሃገር ዘረጋግጽ መንግስታውን ህዝባውን ኣሳታፊ ትካላት ክህሉ ኣለዎ። እቲ ሃገራዊ መንግስቲ ብቐዋም ዝተቐየደ፡ ንህዝቢ ተሓታቲ፡ ሓጋጊን ፈጻምን ፈራድን ኣካላቱ ሓድሕዱ ዝቆጸጸርን ዝመዛዘንን፡ ስልጣን ካብ ታሕቲ ክሳብ ላዕሊ ዝተመቃራሓሉን ዘይምእኩልን ክኸውን ኣለዎ። ብካልእ ወገን፡ ምምዕባል ህዝባዊ ማሕበራትን ምንቅስቃሳትን ማሕበራት ሞያን፡ ብካልእ ኣዘራርባ፡ ምምዕባል ካብ መንግስቲ ዝተፈልየን መማዘንቲ ዝኾኖን ሲቪላዊ ሕብረተሰብ ካልእ መሰረት ደሞክራሲ ኢዩ። ናጸን እሙንን ማዕከናት ዜና'ውን ንምዕባሌ ደሞክራሲ ዓቢ ደራኽ ኢዩ። ናጸን እሙንን ማዕከናት ዜና ሰለስተ ዓምድታት

ደሞክራሲያዊ ስርዓት ኢዩ። እዚ ዓምድታት'ዚ ምስዝምዕብልን ኣብ መላእ ሕብረተሰብ ዝሰረጸ ደሞክራሲያዊ ባህሊ ምስዝረጋገጽን ጥራሕ ከኣ ኢዩ ደሞክራሲ ህያውን ውሑስን ዝኸውን።

እዚ ደሞክራሲያዊ መስርሕ'ዚ ግን ኣብ ሓደት ዓመታት ብተብተብ ዝፍጸም ፕሮጀክት ኣይኮነን። ግድን ነዊሕ ታሪኻዊ መስርሕ ኢዩ። ምኽንያቱ፡ ናይ ዝሓለፈ ክልተ ዘበናት ተመክሮ ብዙሓት ዝማዕበላ ሃገራት ከምዘረጋገጹ፡ ደሞክራሲያዊ ምዕባሌ ዝተሓላለኸን ደፋኝታውን መስርሕ ኢዩ። ብሕልፊ ኣብ ከም ሕብረተሰብና ዝኣመሰሉ፡ ብዙሓዊ ኣቅውማ ዘለዎን ኣብ ትሕት ዝበለ ደረጃ ምዕባሌ ዝርከብን ሕብረተሰባት ከኣ፡ ንደሞክራሲያዊ መስርሕ ዝያዳ ዝሓላልኹን ዘበርትዖን ማሕበራውን ቁጠባውን ኩነታት ከም ዘሎ ካብ ተመክሮ ኣፍሪቃን ሳልሳይ ዓለምን ብዙሕ ናይ ቀረባ ኣብነታት ክጥቀስ ይከኣል። **ደሞክራሲ ከም ኣተሓሳስባን ባህልን፡ ከም ኣወዳድባን ኣገባባትን፡ ንክህሉን ንክምዕብልን ከም ባይታ ዝጸሮ ብቐዳምነት ድልዱል ሃገራውነትን ማሕበራውን ቁጠባውን ምዕባሌን ከምዘድልዩ ከኣ፡ እዚ ተመክሮታት'ዚ ህያው መረዳኢታ ኢዩ።** ስለ'ዚ፡ ኣብ ኩነታት ሕብረተሰብናን ዝርከበሉ ደረጃ ምዕባሌን ብምምርኻስ፡ ምዕባሌ ደሞክራሲ ምስ'ቲ ጌና ዘይተዛዘመ መስርሕ ሃገራዊ ምህናጽን፡ ምሕላው ሓድነትን ርግኣትን፡ ቁጠባውን ማሕበራውን ምዕባሌን ተዋሲቡ ዝኸደሉ መገዲ ምቕያስ የድልዩና። ኣብ ከምዚ ዝኣመሰለ ወድዓዊ መረዳኢታ ዝተመሰረተ ምስ ዝኸውን ከኣ ኢዩ ደሞክራሲ ኣብ ኤርትራ ብሩህ መጻኢ ክህልዎ ዝኸእል።

ስለ'ዚ፡ ዕላማታትና፡-

1. ብሰፊሕ ህዝባዊ ተሳታፍነት ብዝንደፍን ዝጸድቕን ሃገራዊ ቅዋም፡ መሰረታዊ ሰብኣዊ መሰላት ዘኸብር፡ ሓጋጊን ፈጻምን ፈራድን ኣካላቱ ኣብ ሕድሕዱ ዝቆጸጸርን ዝመዛዘንን፡ ኣብ ኤርትራ ግዝኣት ሕጊ (Rule of Law) ዘስፍን፡ ንሓድነትን ምዕባሌን ህዝቢ ኤርትራ ዝድርኽ ቅዋማዊ ስርዓት ምትካል፤
2. ብመሰረት ቅዋም፡ ንምህናጽ ሃገር ዘቀላጥፍ፡ ሃገራዊ ሓድነት ዘውሕስ፡ ንቁጠባውን ማሕበራውን ምዕባሌ ምቹእ ባይታ ዝፈጥር፡ ኣብ ሰፊሕ ማሕበራዊ መሰረት ከተማን ገጠርን ዝተሃንጸ፡ ንኲሎም ማሕበራት ጉጅለታት ክፋትን ኣሳታፍን፡ ዝተመጣጠነ ምዕባሌ ዘረጋግጽ፡ መሰል ዜጋታቱ ዘኸብር፡ ካብ ብልሽውና ናጻ ዝኾነ፡ ሃገራዊ ረብሓ ዘቐድም፡ ሃገራዊ ናጽነት ዝሕሉ፡ ሃገራዊ ሓበራዊ መረዳኢታ (National

Consensus) ዘማዕብልን ኣብኡ ዝተሰረተን፡ ሓያል ሃገራዊ መንግስትን ሓያል ሕብረተሰብን ምህናጽ።

3. ብመሰረት ቅዋም፡ ናይ እምነት ጋዜጣን ጽሑፍን፡ ርእይቶ፡ ፖለቲካዊ ምውዳብ፡ ሰላማዊ ሰልፍን ኣኼባን፡ ሓበሬታ፡ ስራሕን ትምህርትን፡ ካብ ፍርሕን ግፍዕን ሓራ ምዃን፡ ማዕርነት ኣብ ቅድሚ ሕገ... መሰረታዊ ሰብአውን ፖለቲካውን መሰላት ንክክበርን ንክምዕብልን ምቅላስ።
4. እቲ ፖለቲካዊ ስርዓት፡ ሃገራዊ ውህደት ህዝቢ ኤርትራ ዘደንፍዕ፡ ንኩሉ ትሕተ-ሃገራዊ ዝምባሌታት ዝነጽግን ዘዳክምን፡ ሃገራዊ ትካላት ዘማዕብል፡ ሃገራውነትን ዓለማውነትን (Secularism) መሰረት ኩሉ ፖለቲካዊ ንጥፊታትን ትካላትን ምዃኑ ዘውሕስ፡ ኣብ መተክል ምሉእን ማዕባልን ሃገራውነት ዝተመሰረተ ምዃኑ ምርግጋጽ።
5. እቲ ፖለቲካዊ ስርዓት፡ ኣብ ህዝቢ ዝተሰረተ፡ ተሳታፊነት ህዝቢ ኣብ ምውሳን ጉዳያት ከባቢኡን ሃገሩን ዘረጋግጽ፡ ካብ ታሕቲ ንላዕሊ ዝተሃንጸ፡ ብመትካላት ዘይምምእካል፡ ፖለቲካዊ ብዙሕነት፡ ግሉጽነት፡ ምጽውዋር፡ ተሓታትነት ዝመርሕ፡ መሰረታዊ ናይ ፖለቲካዊ ምውዳብን ርእይቶ ምግላጽን መሰላት ዘክክበር፡ ደሞክራሲያውን ብዙሓውን ኣሳታፊን (Pluralist & Participatory) ምዃን ምርግጋጽ።
6. እቲ ፖለቲካዊ ስርዓት፡ ሃገራውያን ናይ ፖለቲካ ሰልፍታት ብሕገ ዝዋስኡን ኣብ ሓድሕደን ብሰለማውን ደሞክራሲያውን መገዲ ዝዋዳደራሉን ብዙሕ ሰልፋዊ ስርዓት (Multi-Party System) ከምዝኸውን ምግባር።
7. ነጻን ሓያልን ፍርዳዊ ኣካል፡ ዝተፈላለዩ ህዝባዊ ማሕበራትን ምንቅስቃሳትን (ከም ናይ ደቀንስትዮ፡ ሓረስቶት፡ መንእሰያት፡ ተመሃሮ)፡ ከምኡውን ማሕበራት ሞያን ካልኣት ግላዊ ትካላትን ዝሓቆፈ ንቐሕ ሲቪላዊ ሕብረተሰብ፡ ናጻን እሙንን፡ ነቐፌታውን ሓላፍነታውን (Critical & Responsible) ማዕከናት ዜና፡ ካልኣት ደሞክራሲያዊ ትካላት ንክምስረቱን ንክምዕብሉን ምቅላስ።

2. ምህናጽ ድሌት ህዝቢ ዘርዊ ሓያል ሃገራዊ ቁጠባ

ሓደ ፍትሓዊ ፖለቲካዊ ስርዓት ብዘይ ምዕቡልን ፍትሓውን ቁጠባዊ ስርዓት ክህሉ ኣይክእልን ኢዩ። ፖለቲካዊ ደሞክራሲ ከኣ ብዘይ ማሕበራውን ቁጠባውን ደሞክራሲ መሰረት የብሉን።

ቁጠባዊ ስርዓት መሰረት ክንሃንጸ እንደሊ ፖለቲካዊ ስርዓትን ዓይነቱን ኢዩ። ዓይነት ክንሃንጸ ንደሊ ፖለቲካዊ ስርዓት ከይዱ ከይዱ ብዓይነት እንሃንጸ ቁጠባዊ ስርዓት ኢዩ ዝውሰን። ክልቲኡ ከሳኒ ግድንዮ። ዘይምዕራይን ዘይፍትሓውን ቁጠባዊ ስርዓት መሰረት ደሞክራሲያውን ፍትሓውን ፖለቲካዊ ስርዓት ክኸውን ኣይክእልን። ብግልጣጡ ከኣ ሓደ ምልካውን ጨፍላቕን ፖለቲካዊ ስርዓት ፍትሓውን ምዕራይን ቁጠባ ክሃንጽ ኣይክእልን።

ፖለቲካዊ ድሌታትን መብጻዓታትን ብዘየገድሱ፡ እቲ ዝበለጸ ሕልናን ጽቡቕ ድሌትን ምህላውን ብዘየገድሱ፡ እንተደኣ ንኡሉ ዘሳትፍን ዘርብሕን ኣብ መላእ ሃገር ዝተዘርገሐን ሓያል ሃገራዊ ቁጠባን ምዕራይ ኣከፋፍላ ሃገራዊ ሃብትን ዘየልዩ፡ ማለት ቁጠባዊ ደሞክራሲ ዘየልዩ፡ እቲ ድሌትን መብጻዓን ብሉጽ መንቀሊታትውን ይሃልዎ ምስሉይን ዘይግብራውን ኮይኑ ኢዩ ዝተርፍ።

ህዝቢ ኤርትራ፡ ምእንቲ ናጽነት ክበር ዋጋ ዝኸፍሉ፡ ምእንቲ ብመገዲ ናጽነትን ናይ ገዛእ ርእሱ መንግስቲ ተኸሊኑ፡ መነባብሮኡ ከመሓይሽ፡ ካብ ስእነት ሕግምን ድንቁርናን ተገላጊሉ ንሱብ ዝበቕዕ ህይወት ከምርሕ፡ ደቁን ደቁ ደቁን ከኣ ዝሓሸ መጻኢ ክህልዎም ኢዩ። ዕላማ ሰውራና ከኣ ሃገራዊ ናጽነት ጥራሕ ዘይኮነሱ፡ ኣብ ናጽ ኤርትራ ኣብ ማሕበራዊ ፍትሕ ዝተመሰረተ ቁጠባዊ ምዕባሌ ምፍጣርውን ኢዩ።

ስለዝ፡ እቲ ኣብ ናጽ ኤርትራ እንሃንጸ ቁጠባዊ ስርዓት ምስቲ እንሃንጸ ደሞክራሲያዊ ፖለቲካዊ ስርዓት ዘሳንን ንዕኡ ከም መሰረት ዝጸሮን ክኸውን ኣለዎ። እዚ ማለት ከኣ፡ ድሌት ዝበዝሐ ህዝቢ ዘርውን መነባብሮኡ ዘመሓይሽን፡ ኣብ መላእ ሃገር ምዕራይ ዝርገሐ ዘለዎ፡ ብሕግታት ዕዳጋ ዝሰርሕ፡ ግላዊ ወፍርን ተበግሶን ውድድርን ዘተባብዕ፡ ዝተመዘነ ቁጠባዊ ዕብዮት ዘረጋግጽ ቁጠባዊ ስርዓት ማለት ዮ። ብሓጺሩ፡ እቲ እንሃንጸ ቁጠባዊ ስርዓት ማሕበራዊ ፍትሕ ዘስፍን ክኸውን ኣለዎ።

አብ ቁጠባዊ ማሕበራዊ ፍትሐ ማለት፡-

- አብ መንጎ ሃብታማትን ድኻታትን፣ ርኽባትን ሱኡናትን ዘሎ ጋግ ቁጠባዊ ዕድላትን ሃብትን ንምጽባብ፣ ንኹሎም ዜጋታት ምዕራይ ቁጠባዊ ዕድላትን ርትዓዊ አከፋፍላ ሃገራዊ ሃብትን ምርግጋጽ፤
- አብ መንጎ ገጠርን ከተማ፣ ማእከልን ወሰናስንን (Center & Periphery) ዘሎ ጋግ ምዕባሌ ንምጽባብ ምዕራይን ርትዓውን ዝርጋሐ ቁጠባዊ ምዕባሌ አብ መላእ ሃገር ምርግጋጽ፤
- ማእከላይ ዓላምኡ ድሌት ህዝቢ ምርዋይ ዝኾነ ቁጠባዊ ምዕባሌ ምፍጣር፤
- ሰብ ጸማ ርሃዶ ዝረኽቡሉ፣ ብስርሑ መነባብሮኡ ዘማሕይሸሉን ብዕይኡ ዝኸብረሉን ኩነታት ምህናጽ፤
- ብደረጃ ከባብን ሃገርን አብ ምውሳኔ ቁጠባዊ ጉዳያት ተሳታፍነት ህዝቢ ምርግጋጽን፣ እቲ ዝተጨቆነን ድምጺ ዘይብሉን ዝበዝሐ ህዝቢ ስልጣንን ድምጽን ከምዝረክብ ምግባርን፤
- ቁጠባዊ ደሞክራሲ፣ ማለት ምዕባሌ ናይ ህዝቢ፣ ብህዝቢ፣ ንህዝቢ ምስፋን፣ ... ማለት'ዩ።

አብ ታሪኽ፣ እቲ አብ ኩሉ ሕብረተሰባት አብ መንጎ ርኽባትን ሱኡናትን ካብ ጥንቲ ዝጸንሐ ጋግን ግጭትን ብኸመይ ይፍታሕ? ኩሉ ወጽዓታትን ጭቆናታትን ዘይብሉ ፍጹም ፍትሓዊ ዝኾነ ሚሳላዊ ሕብረተሰብ ክፍጠር ይኸእል'ዩ? ዝብል ሕቶታት ንሓንጎል ብሉጻት ሊቃውንቲ ክብድህ ጸኒሑ ኣሎ። እዚ ሕቶታትዚ ዛጊት ውዳእ መልሲ ኣይረኽቡን። ወዲሰብ ካኣ አብ ነፍስ-ወከፍ ዘበንን ወለዶን ንምምላሱ ካብ ምፍታን ኣይሰልከዩን። አብ'ዛ ሓዳስ ሃገርና ከኣ፣ ከም ሕቶታት ክለዓል ባህርያዊ ኣይዩ። አብ ኤርትራ ገነታዊ (Utopian) ሕብረተሰብ ንምፍጣር'ኳ እንተዘይተበገስና፣ ህዝብና ካብ'ቲ ክሳብ ሕጂ ዘሕልፎ ናይ መግዛእትን ድሕረትን ጭቆናን ኩነታት ተናገፉ፣ ከም ሓራ ህዝቢ መነባብሮኡ ዘማሕይሸሉን አብ መንጎ ርኽባትን ሱኡናትን፣ ገጠርን ከተማን ዘሎ ጋግን ግጭትን ዝጸበሉን ፍትሓዊ ሕብረተሰብ ንምፍጣር ክንበገስን ክንጽዕትን ግን ሓላፍነት ኣሎና። ማሕበራዊ ፍትሐ ከኣ፣ ናብ ስእነትን ድሕረትን ሕማምን ዝሰዓረ፣ ምዕቡል ቁጠባን ባህልን ዘለዎ፣ ፍትሓዊ ሕብረተሰብ ዘብጽሕ ግብራውን ክውንነታውን መገዲ ኣይዩ።

ግን፡ ማሕበራዊ ፍትሐ ወይ ቁጠባዊ ደሞክራሲ ምስ ቁጠባዊ ዕብዩት ኣይጋጮንዶ? ክልቲኦም ማለት፡ ማሕበራዊ ፍትሕን ቁጠባዊ ዕብዩትን ክርከብ ይኸእልዶ? ክልቲኦም ከምዘዩሲ ምቕራቡ ጌጋዩ። ምክንያቱ፡ ቁጠባዊ ዕብዩት፡ እንተደኣ ብሓቂ ቁጠባውን ማሕበራውን ምዕባሌ ክፈጥር ኮይኑ፡ ንመላእ ሕብረተሰብ ዘርብሕ፡ ደረጃ መነባብሮ ህዝቢ ዘመሓይሽ፡ ርትዓዊ ኣጠቓቕማ ባህርያዊ ሃብቲ ሃገር ዘውሕስ ክኸውን ኣለዎ። እንተዘዩልዎ፡ ዓቕሞ ዕብዩት ዝዕንቅፍ ወይ ዝቕይድ ዘይኮነስ፡ ኣድማዒ ተሳታፊነት ህዝቢ ብምርግጋጽ ዘቀላጥፎን ናብ ሓቀኛ ምዕባሌ ዝቕይሮን ኢዩ። በንጻሩ፡ ቁጠባዊ ዕብዩት ብዝኾነ ዋጋን ብዝኾነ ኣገባብን ዘዩዎጽእን ፈሻልን ምኃኑ ተመክሮ ብዙሓት ሃገራት ኣረጋገጽዎዮ። ውጹኢቱ ከኣ፡ ኣብ ናይ መወዳእታ ትንተና፡ ይትረፍ ንህዝብን ሃገርን፡ ነቶም ዩርባሓናዮ ዝብልዎ ዉሑዳን ጉጅለታትውን ዝሃሉ፡ ንሃገር ናብ ዘይምርግጋእን ቅልውላውን ዝመርሕ ኢዩ።

ስለዝ፡ ኣብ ኤርትራ ማሕበራዊ ፍትሕን ሓቀኛ ቁጠባዊ ምዕባሌን ዘረጋግጽ መገዲ ክንመርጽ ኣሎና። ከም እምነት ኩርናዕ ናይዚ መገዲዚ ከኣ እዚ ዝስዕብ መሰረታዊ ፖሊሲታት ክዝርዝር ይከኣል።

ቀዳማይ፡ ግደ መንግስቲ- መንግስቲ ቁጠባዊ ምዕባሌ ዝረጋገጸሉ ምቹእ ኩነታት ክፈጥር፡ ብቐዕ ስትራቴጂን ፖሊሲታትን ክሰእል፡ ሰብኣዊ ዓቕሚ ሃገር ክበራበር፡ ርትዓዊ ኣጠቓቕማ ባህርያዊ ከባብን ሃብትን ዘረጋግጽ ግዲኡ ኢዩ። ብሓፈሻ ከኣ፡ መንግስቲ ኣብዚ መሰጋገሪ እዋንን ኬኖኡን ንሃገራዊ ረብሓን ዘገልግል ቁጠባዊ ምዕባሌ ንምፍጣር ዝሕግዝ ሕግታትን መቆጸሪታትን ክሕንጽጽን ከተግብርን፡ *ሰብ ንዕዳጋ ክገልግል ዘይኮነስ፡ ዕዳጋ ንሰብ ዘገልግላሉ ኩነታት ንምፍጣር ዘኸእል ሰጉምትታት ክወስድን ኣድላይ ኢዩ።*

መንግስቲ፡ ደራሽ ቁጠባዊ ምዕባሌ ክኸውን ኣለዎ። ብሕልፊ ኣብዚ ቁጠባና ዓንዩ ዘለዉሉ እዋን፡ ዳግመ-ህንጻት ቁጠባ ኤርትራ ብመንግስቲ ክምራሕ ግድነት ዩ። መንግስቲ ነቶም ቀንዲ ግዳያት ኩናት፡ ተጋደልትን ስድራቤቶም፡ ሰንኩላን፡ ዘክታማት ህጻናት፡ ስደተኛታትን ዝተመዛበሉ ሰባትን፡ ተጣይሶምን ተማሂሮምን ኣፍሪይቲ ብሙኻን ንዳግመ-ህንጻን ቁጠባዊ ምዕባሉን ኤርትራ ደረኽቲ ንኸኾኑ ዘኸእሎም መደባት ክሕንጽጽን ክመርሕን ግድንዩ።

ግደ መንግስቲ ዕዙዝ ክኸውን ምቕባል፡ ብመንግስቲ ዝተዓብለለ ቁጠባ ክህሉ ምቕባል ማለት ኣይኮነን። ቁጠባ ኤርትራ ብመንግስታውን ግላውን ክፋላት ዝቆመ ሕውስዋስ ቁጠባ፡ ናይ ትእዛዝ ቁጠባ (Command Economy) ዘይኮነ ካኣ ናይ ዕዳጋ ቁጠባ ክኸውን ኣለዎ። እቲ ግላዊ ክፋል ክሕይልን መራሒ ተራ ክጸወትን እንተኾይኑ ግን፡ መንግስቲ ባይታ ከጠጣሓሉ ሓላፍነቱዩ። ርክብ

መንግስትን ግላዊ ክፋልን ናይ ምትሕብባርን ምምልላኝን ደኣምበር ናይ ምትፍናንን ግጭትን ክኸውን ኣይግባእን።

ካልኣይ፡ ምትብባዕ ግላዊ ክፋል- ካብ መግዛእቲ ከም ኣብ ኩሉ ክፋላት ቁጠባና፡ ዝግነወ ግላዊ ክፋል ኢና ተረኪብና። ስለዚ ግላዊ ክፋል ኤርትራ፡ ኣብ ቁጠባና መራሕ ተራ ንክጸወት፡ ንጡፍ፡ ነጻ፡ ርእሰ- ምትእምማን ዘለዎ፡ ተወዳዳሪ፡ ብዘበናዊ ቁጠባዊ ጥበብ ዝምራሕ ኮይኑ፡ ብሓድሽ መሰረት ክብገስን ክምዕብልን ኣለዎ። ኤርትራ፡ ብሃገራዊ ወፍሪ ርእሰማል ጥራሕ ቁጠባኣ ከተሕውን ከተማዕብልን ስለዘይትክእል፡ ናይ ወጻኢ ወፍሪ ርእሰማል ዘተባብዕን ዝሰሕብን፡ ኣብ ናጻ ዕዳጋን ናጻ ዋኒንን (Free Enterprise) ዝተመሰረተ ቁጠባዊ ፖሊሲ ክትክተል ግድንዮ።

ሳልሳይ፡ ርእሰ- ምርኮሳን ተሳታፍነት ህዝብን-- ናይ ቁጠባዊ ምዕባሌ ስትራተጂና ኣብ ርእሰ-መርኮሳን ተሳታፍነት ህዝብን ክምስረት ኣለዎ። ውሽጣዊ ሰብአውን ባህርያውን ዓቕምታትና ብግቡእ ብምምዕባል መሰረት ቁጠባዊ ምዕባሌ ሃገርና ክንገብር ኣሎና። ብቐዳምነት ኣብ ውሽጣዊ ዓቕምታትና ክንምርኮስን ክንተኣማመንን ኣሎና። ናይ ወጻኢ ሓገዝን ወፍርን ከምዘድሊ ርዱእን ቅቡልንኳ እንተኾነ፡ ነቲ ዝርከብ ሓገዝን ወፍርን ወጻኢ ንክንረብሓሉ ውሽጣዊ ዓቕሚ ክህልወና ኣለዎ። ውሽጣዊ ዓቕምታትና ከኣ ብርእሰ-ምርኮሳን ህዝባዊ ተሳትፎን ጥራሕ ኢዩ ክምዕብል ዝክእል።

ኤርትራ እቲ ዝግብዩ ሃብታ ሰባዮ። ህዝብና እንተደኣ ብዘበናዊ ስነ-ፍልጠትን ቴክኖሎጂን ሰልጠኑ፡ ኣፍራይ ዓቕሙ ክብ ኢሉ፡ ውሕስነትን ቀጻልነትን ዘለዎ ምዕባሌ (Sustainable Development) ክፈጥር ክክእልዮ። ስለዚ ኣብ ቁጠባዊ ውጥናትና ሰብ መሰረታዊ ረቋሒ ክኸውን ኣለዎ። ብኻልእ ወገን፡ ንምድንፋዕ ህዝባዊ ተሳትፍነትን ንምምዕባል ኣብ ህዝቢ ዝተመሰረተ ቁጠባን፡ ተራድኦታትን ኮማዊ መደባት ልምዓትን ዓቢ ኣገድስነት ከምዘለዎ ክዝንጋዕ ዮብሉን።

ራብዓይ፡ ሕርሻ፡ ኢንዱስትሪ፡ ንግድን ካልኦት ክፋላት ቁጠባናን ምምዕባል-- በዚ ንሰለስቲኡ ማለት፡ መንግስቲ፡ ግላዊ ክፋልን ህዝባዊ ተሳትፎን ዘወሃህድ ስትራተጂዚ፡ ኣብ ኤርትራ ምዕቡል ሕርሻን ኢንዱስትሪን፡ ንግድን ኣገልግሎታትን ከነማዕብል ንክእል ኢና። ሎሚ ቁጠባና ፈጸሙ ዓንዩ ኣሎ። ንምሕዋዩን ንምምዕባሉን ከኣ ብዙሕ ጸዕርን ዓቕምን ክሓተና ኢዮ። ኣብ ነፍሲ ወከፍ ክፋል ቁጠባና ዝሰርሕን ውጺኢታውን ፖሊሲታት እናሰኣልና፡ ዓቕምታትና እናኣማዕበልና፡ ግላዊ ተበግሶን ውድድርን ወፍርን እናኣተባባዕና፡ ህዝባዊ ተሳትፎ እናኣበራብርና፡ ፍልጠትን ክእለትን ብምስትምሃር ኣፍራይነት ዕዮ እናኣሰሰና፡ ሓያል ቁጠባ ክንሃንጽ ኣሎና።

ምዕቡል ቁጠባ ከይህንጽና ንኤርትራ ዓዲ ፍትሕን ራህዋን ክንገብራ ኣይክንክእልን ኢና።

ስለ'ዚ፡ ዕላማታትና፡-

1. ኣብ ምዕቡል ሕርሻ፡ ኢንዱስትሪ፡ ንግድን ካልኣት ኣገልግሎታትን ዝተመስረተ፡ ድሌታት ህዝቢ ዘርዩ፡ ውሽጣዊ ዓቕምታት ዘማዕብል፡ ጥንቁቕ ኣጠቓቕማ ባህርያዊ ከባብን ሃብትን ዘዘውትር፡ ኣብ ናጻ ዕዳጋን ናጻ ዋሪንን ዝተመርኮሰ፡ ሓያል ሃገራዊ ቁጠባ ደረጃ ብደረጃ ምህናጽ፤
2. ናይ ኤርትራ ስትራቴጂ ቁጠባዊ ምዕባሌ ኣብ ማሕበራዊ ፍትሕን ቁጠባዊ ደሞክራሲን ንክምስረት ምቕላስ፤
3. ብካሊ ኩነት ንዝግነወ ቁጠባና ንምሕዋይን ንምምዕባላን፡ ከምኡ'ውን ነቶም ብሰንኪ ኩነት መነባብሮኦም ዝተመዘበለን ዝተበታተነን ክፋላት ሕብረተሰብና ንምጥያስን ኣብ ሃገራዊ ቁጠባ ግቡእ ቦታኦም ከም ዝረኽቡ ንምግባርን መደባት ምሕንጻጽን ምፍጻምን፤
4. መንግስቲ ንምህናጽ ሓያል ሃገራዊ ቁጠባ ዘክእል ምቹእ ኩነታት ከምዘጣጥሕን ደራሽ ተራ ከም ዝጸወትን፡ ንብዙሓት መንግስታት ካብ ዘሳቑ ዘሎ ሕዱር ብልሽውናን ናይ ዕዳ ታኼላን ናጻ ኮይኑ ሃገራዊ ረብሓ ብምቕዳም ከም ዝሰርሕን ምርግጋጽ፤
5. ዳይናሚክ፡ ተወዳዳሪ፡ ብዘበናዊ ጥበብ ዝምራሕ፡ ርእሰ ምትእምማን ዘለዎ፡ ኣብ ቁጠባ ኤርትራ መራሕ ተራ ዝጸወት ሃገራዊ ግላዊ ክፋልን ንክምዕብል ምትብባዕ፤
6. ቁጠባዊ ስትራቴጂ ኤርትራ ኣብ ህዝባዊ ተሳታፍነትን ምምዕባል ውሽጣዊ ዓቕምታትን ከምዝምርኮስ ምግባር፤
7. ብርእሰ- ምርኮሳ እናተመራሕና ኣህጉራዊ ቁጠባዊ ምትሕብባርን ወፍሪ ርእሰማል ወጻእን ምድልዳልን ምትብባዕን።

3. ምምዕባል ስልጡን ሃገራዊ ባህሊ

ስልጡን ሃገራዊ ባህሊ መሰረት ምዕቡል ቁጠባን ስልጡን ፖለቲካዊ ስርዓትን ኢዩ። ባህሊ ከምዕባል ዝሰልጠኑ ሕብረተሰብ የለን።

ኤርትራ ናብዚ ሕጂ ረኺባቶ ዘላ ናጽነትን ሰላምን ንክትበጽሕ እቲ ኣብ ሰውራ ዝምዕበለ ባህሊ ዓቢ ኣበርክቶ ጌሩ ኢዩ። ንኹሉ ትሕተ ሃገራዊ ፍልልያትን ምክፍፋላትን ዝሰገረ፡ ካብ ባህላዊ ብዙሕነት (diversity) ኤርትራ ብብሉጽ ብምሕራይ ዝሃብተመ፡ ሓደን ስሙሩን ሃገራዊ ባህሊ ክምዕብል እንተዘይጅምር፡ ሃገራዊ ቃልስና ቅድሚ ዝኣገረ መኣዘኑ ብምጥፋእ ምተበታተነ ኔሩ። **ኣብ እዋን ሰውራ ዝምዕበለ፡ ርእሰ-ምርኮሳ፡ ርእሰ-ምትእምማንን፡ ጽንዓት፡ ፍቕሪ ሃገርን ህዝብን፡ መሃዘነት፡ ጅግንነትን ተበጃውነትን ዝመለለይኡ ባህሊ እንተዘይነብር፡ እቲ ተቓላሳይ ሰብ ከኣ ባህሊ እንተዘይገብር፡ ብርግጽ ኣይምተዓወትናን።**

እቲ ኣብ ሰውራ ክምዕብል ዝጀመረ ሓድሽ ሃገራዊ ባህሊ፡ ብናይ ምርዓምን ምንጻግን መሰርሕ ኢዩ ማዕቢሉ። ካብ ሃብታም ባህላዊ ውርሻታት ህዝቢ ኤርትራ፡ ነቲ ብብልጽ እናኣማዕበለ ሪዕምዎ፡ ነቲ ኣሉታውን ጎዳእን ከኣ እናመመየ ነጺግዎ። ካብ ኣህጉራዊ ባህሊ ከኣ ብተመሳሳሊ እናርዓመን እናጸገነን ሃገራዊ ባህልና ካብ ውህሉል ባህሊ ወዲ ሰብ እናተጠቐመ ዚያዳ ዝህብትመሉ ባብ ኣርሕዩ።

ሃገራዊ ባህልና ሕጂውን ብምርዓምን ብምንጻግን ኢዩ ክምዕብል ዘለዎ።

ነቲ ጌና መሊእና ዘይፈለጥናዮ ዘይተጠቀምናሉን ሃብታም ባህላዊ ውርሻታት ህዝብና፡ ክንፈልጠን ክንመራመረሉን፡ ከምኡ ከኣ ብብሉጽ እናኣረና ከነማዕብሎን ኣሎና። ኣብ ባህልና ረገጽና፡ ባህላዊ ውርሻታትና ኣክቢርና ድማ፡ ኣብ ኣህጉራዊ ባህላዊ ምዕባሌታት ክንሳተፍን ከነበርክትን፡ ክንወስድን ክንህብን ንክእል።

ባህላዊ ውርሻታቱ ዘየክብር ህዝቢ ዝጠፈሽ ህዝቢ ኢዩ። መግዛእቲ ንክሎም ግዙኣት ዝነበሩ ህዝብታት ባህሎም ሰሪቑ መንነቶም ክድምስስ ፈቲኑ ኢዩ። ድሕሪ ምድምዳም መግዛእትን ምእዋጅ ናጽነትንውን፡ ኣውራ ኣብ ብዙሓት ሃገራት ኣፍሪቃ፡ እቶም ሓደስቲ ደቀባት ገዛእቲ ጉጅለታት፡ ኣብ ክንዲ ናብቲ

ብመግዛእቲ ዝተዳህኸ ባህላዊ ውርሻታት ምምላሽን ካብኡ ብምብጋስ ንባህላዊ ትንሳኤ ምጽዓርን፣ ንባህላዊ ውርሻታቶም ብምንጻፍን ብምድርባይን ደድሕሪ ምዕራባዊ ባህሊ ምጉታትን ንምቕድሖ ምፍታንን ስለዝመረጹ፣ ከም ውጺኢቱ ሃገራቶም ኣደዳ ባህላዊ ድኸነትን ድሕረትን ኮይነን ኣለዎ። ምክንያቱ፣ እዚ ናይ ባህላዊ ሰራዝነት (Nihilism) ምርጫዚ ናብ ዕጽው መገዲ ጥራሕ ኢዩ ዘብጽሕ።

በንጻርዚ፣ እተን ባህላዊ ውርሻታተንን መንነተን ዓቕቦንን ኣማዕቢለንን፣ ካብ ኣህጉራዊ ባህሊ፣ ኣውራ ካኣ ካብ ምዕራባዊ ባህሊ፣ ዝጠቕመንን ዘድልዮንን እናመረጸ ዝማዕበላ ናይ ምብራቕ ኢሲያ ሃገራት፣ ባህሊንን መንነተንን ዓቕቦንን ምዕቡል ሕብረተሰባት ይሃንጸ ኣለዎ።

ስለዚ ኤርትራውያን ባህላዊ ሚዛንና ክንሕሉ ኣለዎና። ባህላዊ ሚዛንካ ምጥፋእ፣ ባህላውን ታሪኻውን ሰራውርካ ምጥላም፣ ርጉጽ መገዲ ናብ ታኼላ ባህላዊ ጊላነት ምጅኑ ኣብ ተመክሮ ካልኣት ህዝብታት ንሪኦ ኣለዎና። ብሽም ዘበናውነት ናብ ዕውር ምቕዳሕን ኣምልኾ ባዕዳዊ ባህልን ከይወደቕና፣ ባህላዊ መንነትና ዓቕብና፣ ነቲ ኣብ ሰውራ ከነማዕብሎ ዝጀመርና ኣድሽ ሃገራዊ ባህሊ ዚያዳ ብምምዕባሉን ብምህብታሙን መሰረት እንሃንጸ ስልጡን ሕብረተሰብ ክንገብሮ ኣለዎና።

ኤርትራ ባህሊ ዝዕንብበላ ሃገር ንክትከውን ብቅኑዕ መኣዝን ከይተሓለልና ክንጽዓት ኣለዎና። ግን ኤርትራ ብሽም ባህሊ፣ ዘበን ኣምጸኦ ውልዕ-ኢሉ ዝቕምስል ዕንባባታት ዘይኮነሱ፣ ብኣቂ ነባርነትን መሰረትን ዘለዎ ባህሊ ክዕንብበላ ኣለዎ። ስነ-ጥበባት--ሙዚቃ፣ ስነጽሑፍ፣ ረቂቕ ስነ-ጥበብ--ሃገራዊ መሰረት ሒዙ፣ ካብ ሃብታም ባህሊ ካላኣት ህዝብታት እናወረሰ ብኣርነት ክምዕብል ኣለዎ። ፍቕሪ ስድራቤትን ህዝብን፣ ኮማዊ ሓልዮትን ምትሕግጋዝን ዝኣመሰለ ያታዊ ልምድታትና፣ ብስም ዘበናውነት ብውልቃውነትን ስሰዐን ከይፋሓቕን ከይበርስን ምጥንቃቕ ከድልዮና ኢዩ። እቲ ኣብ ኣርነታዊ ሰውራና ዘወተና፣ ባህሊ ርእሰ-ምርኮሳ፣ ጽንዓት፣ ሃገራዊ ኣድነት፣ ማዕርነታዊ ምሕዝነት ደቀንሰትዮ ደቂተባዕትዮ፣ ፍቕሪ ሰራሕን ኣቕን፣ መሃዝነት፣ ተወፋይነት.....ወዘተ ከኣ ተዓቂቡን ደንፊዑን ብመጻኢ ወለዶታት ክውረስ ይግባእ። ዝኸሪ ሰማእታትና ካኣ፣ ከም መሰረት ሃገራውነትና፣ ኣካል ፍሉይ ኤርትራዊ ባህልናን መንነትናን ኮይኑ ካብ ውሉድ ናብ ወለዶ ክመሓላለፍ ኣለዎ። እዚ ኹሉ ግን፣ ብሃናጺ፣ ኣውንታውን ተበላሕነትን ባህላዊ ሰራሕን ምዕባሌን ዝርከብ ደኣ'ምበር፣ ብኣሉታዊ ምክልኻልን መኻን ዓቕባውነትን ዘይርከብ ምጅኑ ክንዝንግዕ የብልናን።

ሰለ'ዚ፡ ዕላማታትና፡-

1. ባህላዊ ውርሻታት ህዝብና ብምዕቃብን ብምምዕባልን፡ ካብ ፍረታት ኣህጉራዊ ባህሊ ብምጥቃምን፡ ኣብ ታሪኽን ያታን ባህላዊ ብዙሕነትን ህዝቢ ኤርትራ ዝተመስረተ፡ ንኣብ ሓርነታዊ ቃልሲ ክምዕብል ዝጀመረ ሃገራዊ ባህሊ ዝቕጽልን ዘማዕብልን፡ ሓድሽ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባህሊ ምምዕባል፤
2. ንኹሉ ትሕተ-ሃገራዊ ከፋፋይን ድሑርን ጸቢብ ኣተሓሳስባታትን ስምዒታትን ትምክሕትን ዝነጽግ፡ ኣብ ስነፍልጠታውን ማዕርነታውን ኣተሓሳስባ ዝተመስረተ፡ ንምዕባሌ ቴክኖሎጂን ስነፍልጠትን ስነጥበባትን ዝድረኽ ደሞክራሲያዊ ባህሊ ምምዕባል፤
3. ንባህላዊ ውርሻታት ህዝብና፡ ነቲ ጽቡቕን ጠቓምን ጎድንታቱ እናኣማዕበልካ ብምርዓሙን፡ ነቲ ጎዳእን ጎታትን ግድንታቱ ከኣ እናመመኻ ብምንጻጉን መሰረት ሃገራዊ ባህልና ምግባሩ፤
4. ካብ ናይ ካልኣት ህዝብታት ባህሊ ምስ ባህላዊ ኩነታትና ዝሰማማዕን ንባህላዊ ምዕባሌና ዝድርኽን እናመመኻ ምውራስን፡ ምስ ኩሎም ህዝብታት ኣብ ማዕርነትን ሕድሕድን ምክብባርን ዝተመስረተ ባህላዊ ምትሕብባር ምምስራትን ምድልዳልን፤
5. ኩሉ ኤርትራዊ ያታታትን ልምድታትን ቋንቋታትን ብግቡእ ከምዝጽናዕን ከምዝምዕብልን ሃገራዊ ባህልና ከም ዝህብትምን ምግባር፤
6. ጥንታዊ ታሪኻዊ ቅርስታት ህዝቢ ኤርትራ ከምዝጽናዕን ብግቡእ ከምዝዕቀብን ምግባር፤
7. ዝኸሪ ጀጋኑ ሰማእታትና ከም መሰረት ሃገራዊነትናን ዓቢ ታሪኻዊ ውርሻናን መጠን ካብ ውሉድ ወለዶ ብኸብሪን ሓበንን ከም ዝመሓላለፍን ታሪኽም ከምዝውረስን ምግባር፤
8. ታሪኻዊ ቅርስታት ሓርነታዊ ሰውራና፡ ከም ታሪኻዊ ውርሻ ህዝቢ ኤርትራ መጠን፡ ካብ ውሉድ-ወለዶ ንኸመሓላለፍ ከም ዝዕቅብን ከም ዝጽናዕን ምግባር፤

9. አብ ሓርነታዊ ሰውራና ዝማዕበለን ዘወተናን፣ ናይ ርእሰ-ምርኮሳ፣ ሓርበኝነት፣ ፍቅሪ ህዝብን ሓቅን፣ ማዕርነታዊ ምሕዝነት ደቀኣንስትዮን ደቂተባዕትዮን፣ ጽንዓት፣ ድሌት ፍትሒ፣ ተወፋይነት ንስራሕ.... ሃገራዊ ባህሊ ንክዕቀብን ንክምዕብልን ብዘይምሕላል ምቅላስ።
10. ብስም ዘበናውነት ናይ ወጻኢ ባህሊ ብዕዉር ምቅዳሕን ምምላኽን፣ ከምኡ'ውን ብዘይመኣዝን ምስ ዝነፈሰ ሞዳታት ምንፋስን ከይመጽእ፣ ድልዱልን ምዕቡልን ሃገራዊ ባህላዊ ህይወት ንምፍጣር ምጽግር።
11. ስልጡን ሃገራዊ ባህልን ስነ ምግባርን ዘለዎ ኤርትራዊ ሰብ ንምህናጽ ምቅላስ።

YPFDJ OAKLAND

4. ምዕሩይ ዝርጋሐ ብቐዕ ማሕበራዊ ኣገልግሎት

ኣብ ኤርትራ ትምህርትን ኣገልግሎት ጥዕናን ካልእ ኣገልግሎታትን ኣይማዕበለን። መብዛሕትኡ ህዝብና ማሕበራዊ ኣገልግሎታት ኣይረክብን ዘሎ። እቲ ዝርካቡ ዘይምዕቡል ኣገልግሎታት ከኣ ኣብ ከተማታትን ከባቢኣንን ድኣምበር ኣብ መላእ ሃገር ዝባጸሕ ኣይኮነን። ስለዚ፡ ኣብ ኤርትራ፡ ማሕበራዊ ኣገልግሎታት ዘየማዕበለ ኣብ ርእሲ ምዃኑ፡ ምዕሩይ ዝርጋሐውን ስለዘይብሉ፡ ነቲ ጸገም መሊሱ ኣካቢድዎ ኣሎ።

ትምህርቲ መሰረት ምዕባሌ ኢዩ። ንኹሉ ማዕረ ዕድል ትምህርቲ ምክፋት ማለት፡ ንኹሉ ማዕረ ዕድል ምዕባሌ ምክፋት ማለትዩ። ህዝብና ካብ መሃይምነት ተላቂቑ፡ ብዝተፈላለዩ ደረጃታት ዘበናዊ ጥበብ መሊኹ፡ ኣፍራይ ዓቕሙ ብምድንፋዕ ሃገሩ ንክሃንጽ ትምህርቲ ብሰፊሑ ክዝርጋሕ ኣለዎ። ትምህርቲ ኩሉ ኤርትራዊ ክረክቦ ዘለዎ መሰረታዊ መሰልዩ። ስለዚ ኣብቲ ዕድል ትምህርቲ ተነፊግዎ ዝጸንሐ ገጠራት ሃገርና ትምህርቲ ከስፋሕፍሕ ኣለዎ። ንሃገራዊ ሓድነትን ምዕባሌን ዘገልግል፡ ዘበናዊ ፍልጠትን ክእለትን ዘስንቕ ምዕቡል ሃገራዊ ስርዓተ- ትምህርቲ ክንሃንጽ ኣሎና። ትምህርቲ ከይማዕበለ፡ ሃገርና ክንሃንጽን ደሞራሲን ፍትሕን ከነሰፍንን ኣይንክእልን ኢና።

እቲ ዝዓበ ሃብትና እቕሚ ሰብና ኢዩ። ስለዚ ንምምዕባሉ ቀዳምነት ሂብና ክሰርሕ ኣሎና። ስሩዕ ትምህርቲ ምዝርጋሕ ሓደ መገዲዩ። ብዘይክኡ ግን፡ ኩሉ መንግስታውን ዘይመንግስታውን ትካላት ብብዓውዱ ቀጻሊ ትምህርትን ስልጠናን ክህብ ኣለዎ። ኣብ መላእ ሕብረተሰብ፡ ብብዓውዱ ክእለትን ፍልጠትን ንምምዕባል ዘደቓርጽ ጸዕሪ ክግበር ኣለዎ።

ኣገልግሎት ጥዕና ካልእ መሰረታዊ መሰል ኢዩ። ኩሉ ኤርትራዊ፡ ኣብ ገጠር ይሃሉ ኣብ ከተማ መሰረታዊ ኣገልግሎት ጥዕና ክረክብ ኣለዎ። ኣብ መልእ ሃገርና ምዕሩይ ዝርጋሐ ዘለዎ ኣገልግሎት ጥዕና ክንዝርግሕ ኣሎና። ኣብ ህዝቢ ጥዕናዊ ፍልጠት ምዝርጋሕን ንምክልኻል ቀዳምነት ምሃብንውን ኣገዳሲ ኣካል ናይቲ ኣገልግሎት ኢዩ።

ህዝብና፡ ናይ ማይ፡ መዕቆቢ፡ ጽርዮት፡ መራኽቢታት ምዕሩይ ኣገልግሎታትውን ክረክብ ኣለዎ።

ማሕበራዊ ኣገልግሎታት ምዝርጋሕን ምክያድን ግን ኣዝዩ ክቡር ኢዩ። መንግስቲ፡ ማሕበራዊ ኣገልግሎት ምዕሩይ ዝርጋሐ ሃልይዎ ናብ ኩሉ ክፍልታት ሃገር ክባጸሕን ብብቕዓት ክካየድን ሓላፍነት ዝስከምኳ እንተኾነ፡

እቲ ጸር ናብ መንግስቲ ጥራሕ ክግደፍ ኣይግባእን። ህዝቢ በብኩማቱን እቲ ግላዊ ክፋልን ኣብ ማሕበራዊ ኣገልግሎታት እጃሙ ከልዕል ኣለዎ።

ማሕበራዊ ኣገልግሎታት ምዝርጋሕን ምክያድን ግን ኣዝዩ ክቡር ኣይዩ። መንግስቲ፣ ማሕበራዊ ኣገልግሎት ምዕራይ ዝርገሐ ሃልይዎ ናብ ኩሉ ክፍልታት ሃገር ክባጸሕን ብብቕዓት ክካየድን ሓላፍነት ዝስከምኳ እንተኾነ፣ እቲ ጸር ናብ መንግስቲ ጥራሕ ክግደፍ ኣይግባእን። ህዝቢ በብኩማቱን እቲ ግላዊ ክፋልን ኣብ ማሕበራዊ ኣገልግሎታት እጃሙ ከልዕል ኣለዎ።

ስለኸ፣ ዕላማታትና፡-

1. ህዝቢ ኤርትራ ምዕራይን ብቕዕን ማሕበራዊ ኣገልግሎታት ከምዝረክብ ምግባር፤
2. ምዕራይ ዝርጋሐ ዘለዎ፣ ብብቕዕ ሃገራዊ ስርዓተ-ትምህርቲ ዝምራሕ፣ ንሃገራዊ ሓድነትን ምዕባሌን ዘገልግል ሃገራዊ ትምህርቲ ምዝርጋሕ፤
3. ኣብ ህዝቢ ኤርትራ መሃይምነት ምጥፋእ፤
4. ሞያውያን ናይ ላዕለዎይ ደረጃን ማእከላት ትምህርቲ፣ ከምኡውን ኣብ ኩሉ መንግስታውን ዘይመንግስታውን ትካላት በብዓውዩ ዝወሃብ ቀጻሊ ትምህርትን ስልጠናን ምትብባዕ፤
5. ምዕራይን ብቕዕን ዝርጋሐ መሰረታዊ ኣገልግሎት ጥዕና ምርግጋጽ፤
6. ህዝቢ ናይ ማይ፣ መዕቆቢ፣ ጽርዮት፣ መራኸቢታት ኣገልግሎት ከምዝረክብ ምግባር፤
7. ማህበራዊ ኣገልግሎታት ሰፊሕ ዝርጋሐ ሃልይዎ ብብቕዓት ንክካየድ ተሳታፍነት ህዝብን ግላዊ ክፋልን ምትብባዕ።

5 ምሕላው ማሕበራዊ መሰላት

ኤርትራ ሰብአዊ ክብርን መሰረታዊ ማሕበራዊ መሰላትን ዝኸበረላ ሃገር ፍትሕን ማዕርነትን ክትከውን ንቃለስ ኣሎና። ኣብ ኤርትራ፡ ማለት ማሕበራዊ መሰላት ደቀንስትዮ፡ ሰራሕተኛታት፡ ህጻናት፡ ስደተኛታት፡ ስንኩላንን ካልኣት ሓገዝ ዘድልዮምን ክኸበር ኣለዎ።

ሕቶ ደቀንስትዮ ዓቢ ማሕበራዊ ሕቶ ኢዩ። መሰልን ማዕርነትን ደቀንስትዮ ዘኸበር ሕብረተሰብ ብሓቂ ሓራ ክኸውን ኣይክእልን ኢዩ። ኣብ ኩነታት ኤርትራውያን ደቀንስትዮ ኣብ ዓመታት ሰውራ ዓቢ ለውጢ ተጋሂዶ ኣሎ። እታ ከም ድኽምትን ልእምትን ፍጥረት ንዘበናት ትሕቲ ሰብአይ ተቆጺራ ክትደሃኽ ዝጸንሐት ኤርትራዊት ንግዳንስተይቲ፡ ተቐቢሩ ዝነበረ ሰብአዊ ዓቕማ ሳላ ሰውራ መገዲ ምስ ረኸበ ናብ ሓያል ተጋዳሲት ተቐይራ። ሰውራና ከኣ ብዘይተሳታፍነት ንግዳንስተይቲ ኣይምተዓውተን። እዚ ክሳብ ሕጂ ኣብ ኩነታት ኤርትራውያን ደቀንስትዮ ተመዘገቡ ዘሎ ለውጢ ግን፡ ዓቢ ዝላኳ እንተኾነ፡ ከደዓዕስ ኣይግባእን። ጌና ኤርትራውያን ደቀንስትዮ ካብ ኣባታዊ ጭቆና ኣይተገላገላን። ጌና ብትምህርትን ስነፍልጠትን ገስጊስን ኣብ ሕብረተሰብ ግቡእ ቦተኣን ኣይሓዛን።

ኤርትራውያን ደቀንስትዮ በዚ ኣብ ሰውራ ኣብ ትሕቲ “ማዕርነት ብተኻፋልነት ኣብ ስራሕ” ዝብል ጭርሖ ዝጀመርኦ መገዲ ናብ ምሉእ ኣግእዞ ክቕጽላ ኣለወን። ብማሕበር ተወዲቦን ንመሰላት ኩለን ደቀንስትዮ፡ ኣውራ ከኣ ንመሰላት ናይተን ዝበዝሓን ዝደኸያን ኣብ ገጠርን ከተማን ዝርከባ ደቀንስትዮ ክቐለሳን፡ ኩነታት መነባብሮኦን ብመሰረቱ ንምቕያር ብትምህርትን ጥበብን ገስጊስን ኣፍረይቲ ብመጻኝን ነብሰን ክኸእላን ኣለወን። ኣብ ኤርትራ ንደቂ ተባዕትዮ ዝተሓዘኦ ብደቀንስትዮ ዘይብጸሕ ቦታ ክህሉ የብሉን። ግደ ንግዳ ኣንስተይቲ ኣብ ሕብረተሰብን ስድራቤትን ክዓዝዝ ኣለዎ። ኤርትራ ከኣ፡ ነቲ ኣብ ቃልሲ ዘወጋታ ሰፊሕ ዓቕሚ ኤርትራውያን ደቀንስትዮ ከየሰለፈት ክትሰልጥን ኣይትኸእልን ኢያ። እቲ ኣብ ሓርነታዊ ቃልሲ ተኣምራት ዝሰርሐ ማዕርነታዊ ምሕዝነት ደቀንስትዮን ደቂተባዕትዮን፡ ቀጺሉን ደንፊዑን መሰረት ሓዳስ ኤርትራ ክኸውን ኣለዎ። ኤርትራ ክልቲኡ ጸታታት ብሓባር፡ ብማዕርነትን ምሕዝነትን ዝሃንጸን ብራህዋ ዝንበረላን ሃገር ክትከውን ኣለዎ።

ሓርነታዊ ቃልሲና ኣብ ደገፍ ሰራሕተኛታት፡ ሓረስቶትን ንሶትን ተመርኹሱ ኢዩ ተዓዊቱ። ናይዞም ማሕበራዊ ሓይልታት ዚኣቶም ደገፍ ወሳኒ ኢዩ ኔሩ። ኤርትራ ብቁጠባ ንክትምዕብል፡ ሰራሕተኛታት መሰሎም

ተሓልይሎም፣ ብዕዮአም ከቢሮም፣ ፍልጠትን ክእለትን እናአማዕበሉ፣ አፍራይነቶም ብቕጻሊ እናዕዘዙ፣ ብቕሳነት ዝነበሩላን ዝሰርሑላን ሃገር ክትከውን ኣለዎ። ሰራሕተኛታት፣ ናይ ስራሕን ዕረፍትን፣ ናይ ትምህርትን ወሑስ መንብሮን መሰላቶም ክሕለወሎም ኣለዎ። ንመሰላቶም ዝከላኸል ማሕበራት ሞያ ኪምስርቱ ከኣ ክተባብዑ ይግባእ። ሓረስቶትን ጓሶትን ከኣ፣ ብስነፍልጠታዊ ኣገባብ ማሕረስን ጉስነትን ኣፍራይነቶም ክብ ኣሉ፣ መነባብሮኦም ንኸመሓይኹ ዘድሊ ሓገዝ ክግበረሎም ኣለዎ። ብማሕበራትን ተራድኦታትን ተወዲቦም፣ መሰላቶም ክከላኸሉን ድምጻም ከስምዑን ብምትሕግጋዝ መነባብሮኦም ከማሕይኹን ክተባብዑ ኣለዎም።

ኤርትራ፣ ህጻናታ፣ ህጻንነት ወይ ህይወት ከይረኣዩ ዝግብዩላ ወይ ዝቕዘፉላ ሃገር ክትከውን የብላን። ብቕዳምነት፣ እቶም ፍቕሪ ወለዶም ዘዩስተማቕሩ ዓሰርተታት ኣሻሓት ደቂ ሰውኣትን ካልኣት ዘኸታማትን ግቡእ ኣተግባብያን ሓልዮትን ክረኽቡ ኣለዎም። ኣብ ኤርትራ፣ ናይ ጥዕና፣ ትምህርቲ፣ ፍቕሪ፣ ድሕነት፣ ጸወታ መሰላትን ሰብኣዊ ክብሪን ህጻናት ክሕሎ ኣለዎ።

ሰንኩላን ሓርነታዊ ቃልስን ካልኣት ሰንኩላንን ሰድራቤት ተጋደልትን ሰውኣትን፣ ከምኡውን ስደተኛታትን ዝተመዘበሉ ሰባትን፣ ተግይሶም ነብሶም ዝኸእልሉን ኣብ ምዕባሌ ሃገር ግቡእ እጃቶም ዘበርክትሉን ኩነታት ክፍጠር ኣለዎ።

ስለኪ ዕላማታትና፦

1. ኣብ ኤርትራ መሰረታዊ ማሕበራዊ መሰላት ከም ዝኸበር ምግባር፤
2. መሰል ማዕርነት ደቀንስትዮ ምክባር፤
3. ደቀንስትዮ ኣብ ኩሉ ሜዳታት ብማዕርነት ተሳፍቲ ንኸኮና ምጽግርን፣ ንማዕረ ስራሕ ማዕረ ደሞዝ ከምዝረኽባ ምርግጋጽን፣ ብማሕበር ተወዲቦን መሰላተን ንኸከላኸላ ምትብባዕን፤
4. መሰላት ሰራሕተኛታት ምክባርን መሰላቶም ዝከላኸልሉ ማሕበራት ሞያ ንኸማዕብሉ ምትብባዕን፤
5. ሓረስቶትን ጓሶትን ብማሕበራትን ተራድኦታትን ተወዲቦም፣ መነባብሮኦም ንኸመሓይኹን መሰላቶም ንኸከላኸሉን ድምጻም ንኸስምዑን ምድጋፍ፤

6. መሰረታዊ መሰላት ህጻናት ከም ዝሕሎ ምግባር፤
7. ንደቂ- ሰውኣትን ካልኣት ዘኸታማትን ግቡእ ኣተግባቢያን ኣልዮትን ምግባር፤
8. ሰንኩላን ኣርኒታዊ ቃልስን ካልኣት ሰንኩላንን፣ ሰድራቤት ተጋደልትን ሰውኣትን፣ ከምኡ'ውን ሰደተኛታትን ዝተመዛበሉ ሰባትን፣ ተጣይሶም ነብሶም ዝኸእልሉን ኣብ ምዕባሌ ሃገር ዝሳተፍሉን ኩነታት ምፍጣር፤
9. መደል ብዕድመ ዝደፋኡ ሽማግሌታት ምሕላውን፣ ንሽማግሌታት ዘኸብርን ዝከናኸንን ልምድታት ሕብረተሰብና ከይፋሓቹ ምክልኻልን ምድልዳልን፤

YPFDJ OAKLAND

6. ምርጫ ሃገራዊ ጸጥታን ምክልካልን

አብ ህዝቢ ዝተሰረተ፡ ምስ ህዝቢ ድልዱል ምትእስሳር ዘለዎን አብ ህይወቱ ዝሳተፍን፡ ብፖለቲካ ዝነቅሐን ዕላማኡ ዝፈልጥን፡ ውፋይን ማእታታውን ህዝባዊ ሰራዊት ስለዝመስረትና ተግባራት። ህዝባዊ ሰራዊት ብወለንተኛታት ዝቆመ ሰራዊት ደኣምበር ምዱብ ሰራዊት ኣይነበረን። ሕጂ ህዝባዊ ሰራዊት ዝሕመረቱ ምዱብ ሃገራዊ ሰራዊት ክቐውም ኣለዎ።

ናጽነትን ልዕላውነትን ሃገር ዘክብር፡ ካብ ጸላኢ ዝከላኸል ሓያል መከላኸል ሓይሊ፡ ከምኡውን ሃገራዊ ጸጥታ ዝሕሉ፡ ሰላምን ርግኣትን ዘክብር ናይ ጸጥታን ፖሊስን ትካላት ምቋም ኣድላይ ኢዩ።

ናይ ሃገራዊ ጸጥታን ምክልካልን ሰረተ-እምነትና (Doctrine) አብ ህዝቢ ክምስረት ኣለዎ። እቲ እንደልዩ ጸጥታ መሬት ዘይኮነስ ጸጥታ ህዝቢ ስለዝኾነ፡ ህዝቢ አብ ምሕላው ክሳተፍ ኣለዎ። ስለዝህ ምስ ህዝቢ እናተሓባበረ ዝሰርሕ ሃገራዊ ሰራዊትን ናይ ጸጥታን ፖሊስን ትካላትን ክንምስርት ኣለዎና።

ከም አብ ተመክሮ ብዙሓት ሃገራት ዝተራእዩ፡ ሓይልታት ጸጥታን ምክልካልን ካብ ህዝቢ ዝተነጸለ፡ ንባዕሉ ሕገ ዝኾነ፡ ናይ ፍርሕን ራዕድን መሳርሒ ምስ ዝኸውን ጉድኣቱ ዘይስፈር ኢዩ። ከምዚ ዝግይነቱ ሰራዊትን ትካላት ጸጥታን ከኣ፡ መሳርሒ ውሑዳት ሃብታማትን ስልጣንን ዘለዎ ጉጅለታትን ኣገልጋሊ ባዕዳዊ ረብሓታትን ብሙኻን፡ ንሃገራቱ ኣደዳ ዕልዋታት መንግስትን ዓስከራዊ ስርዓታትን ኩሉ ግናይ መካይድቱን ጌርወን ኣለዎ።

ሰራዊትን ትካላትን ጸጥታን፡ ህዝብን ሃገራዊ ረብሓን ዘገልግል፡ ድሕነት ሕብረተሰብ ዝሕሉ፡ ብሕገ ተቐይዶ ብተሓታትነትን ግሉጽነትን ዝሰርሕ ክኸውን ኣለዎ። አብ ኤርትራ፡ ሃገራዊ ሰራዊትን ትካላት ጸጥታን ፖሊስን፡ ናይ ህዝባዊ ሰራዊት ጽቡቕ ያታ ብምቕጻል፡ ህዝቢ ዘገልግል፡ አብ ትሕቲ ሃገራዊ ቅዋም ዝሰርሕ፡ አብ ማእታት ዝሳተፍ፡ አብ ምፍታሕ ሽግራት ሕብረተሰብ ዝሳተፍ፡ ንቁሕን ውፋይን፡ ልዑል ሞያዊ ብቕዓትን ኣወዳድባን ዘለዎ ሃገራዊ ትካላት ክኸውን ኣለዎ።

ስለ'ዚ ዕላማታትና፡-

1. ናይ ሃገራዊ ጸጥታን ምክልኻልን ሰረተ-እምነታትና ኣብ ህዝቢ ዝተሰረተን ሃገራውን ከም ዝኸውን ምግባር።
2. ንህዝብን ሃገራዊ ረብሓን ዘገልግል። ንሃገራዊ ቅዋም ዝከላኸል፡ ብሕጊ ተቐይዖ ብተሓታትነትን ግሉጽነትን ዝሰርሕ ብቐፅ ሃገራዊ ሰራዊትን ትካላት ጸጥታን ፖሊስን ምምስራት።
3. ሃገራዊ ሰራዊትን ትካላት ጸጥታን፡ ናይ ህዝባዊ ሰራዊት ጽቡቕ ያታ ብምቕጻል፡ ኣፍራይ፡ ብፍቕሪ ህዝብን ሃገርን ዝምራሕ፡ ሕግን ስነ-ስርዓትን ዘኸብር፡ ጽኑዕን ወፋይን ከም ዝኸውን ምርግጋጽ።
4. ሃገራዊ ሰራዊትን ትካላት ጸጥታን ተልእኾኡ ብግቡእ ንምፍጻም ልዑል ሞያዊ ብቕዓትን ኣወዳድባን ከም ዝህልዎ ምግባር።
5. ተሳታፍነት ዜጋታት ኣብ ምክልኻል ሃገር ንምርግጋጽ፡ ሃገራዊ ኣገልግሎት ግዴታ ኩሉ ዜጋ ከም ዝኸውን ምግባር።

7. ዞባውን አህጉራውን ምትሕብባር

እቲ መቐጸልታ ዘቤታዊ ፖሊሲታትና ዝኾነ ናይ ወጻኢ ፖሊሲናን ዝምድናታትናን፡ ኣብ አህጉራዊ ረብሐና ምሕላው፡ ምእንቲ ሰላምን ምርግጋእን ዞባናን ዓለምናን ምስራሕ፡ ምስ ኩሉ መንግስታትን ህዝብታትን ኩሉ መዳያዊ ምትሕብባር ምምዕባል ክምስረት ኣለዎ፡ ብሓጺና፡ ናይ ወጻኢ ፖሊሲና ናይ ሰላምን ዘይሻርነትን ኢዩ።

ብቐዳምነት ምስ ጎረባብትናን ሃገራት ከባቢናን ኣብ ሓባራዊ ረብሐታትን ምትሕግጋዝን ዝምርኮስ ናይ ጽቡቕ ጉርብትናን ሰላምን ዝምድናታት ክንምስርት ኣለዎና። ሰላምን ምርግጋእን ብደባት ስለዘይውሰን፡ ኣብ ሃገርና ድሕሪ ነዊሕ ዙፍት ረኺብናዮ ዘለዎ ሰላምን ቅሳነትን ውሕስነት ንክህልዎ ኣብ ከባቢናን ብደረጃ ዓለምን ምእንቲ ሰላምን ምርግጋእን ብንኡስ ዓቕምና ክንጽዕት ግድንዩ።

ካብ ከባቢኻን ዓለምን ተነጻጻሪ ቁጠባውን ባህላውን ምዕባሌ ኣይርከብንዮ። ምስ ከባቢናን ዓለምን ንጡፍን ኩሉ መዳያውን ምትሕብባር ምምስራት ንቁጠባውን ባህላውን ምዕባሌና ኣገዳሲዮ። ስለዚ ናይ ወጻኢ ፖሊሲና ኣብ መንጎ ሃገርናን ካልኣት ሃገራትን ንክምዕብል ዘለዎ ቁጠባውን ባህላውን ምትሕብባር ዘሳልጥ ክኸን ኣለዎ።

ኤርትራ ምእንቲ ሰላምን ግስጋሴን ህዝብታት፡ ምእንቲ አህጉራዊ ምትሕብባርን ምርድዳእን ክትጽዕት ይግባእ። ኣብ መንጎ መንግስታት ጥራይ ዘይኮነ፡ ኣውራ ኣብ መንጎ ህዝብታት ናይ ሕውነትን ማዕርነትን ምትሕብባርን ጥቡቕ ዝምድናታት ክምዕብል እጃማ ከተበርክት ኣለዎ።

ኤርትራ ከም ናጻን ልዑላዊትን ሃገር ኣባል ኣህጉራዊ ማሕበረሰብ፡ ኣባል ኣህጉራውን ዞባውን ውድባቱን ኮይና ኣላ። ኣብ ኣህጉራዊ ማህበረሰብን ውድባቱን ንኣህጉራዊ ሕግታትን ቻርተራትን ተማኣዚዛ ንጡፍ ተራ ክትጸወት ኣለዎ።

ስለ'ዚ ዕላማታትና፡-

- 1. ኣብ ናጽነትን ሃገራዊ ረብሓን ዝተመስረተ ናይ ሰላምን ዘይሻርነትን ፖሊሲ ወጻኢ ምክታል፤**
- 2. ብጎረባብትናን ከባቢናን ብምጅማር ምስ ኩለን ሃገራት፡ ፖለቲካውን ቁጠባውን ስርዓተን ብዘዩገድስ፡ ኣብ ናጽነት፡ ናይ መሬት ሓድነትን ናይ ሃገር ክብርን ምሕላው፡ ዘይምውራር፡ ኣብ ውሽጣዊ ጉዳይ ጣልቃ ዘይምእታው፡ ብማዕርነትን ሓበራዊ ጥቕምን ምስራሕ ዝተምስረተ ዝምድናታት ምምስራት፤**
- 3. ምስ ኩሎም ህዝብታት፡ ታሪኻውን ባህላውን ፍልልያት ብዘዩገድስ፡ ኣብ ኣድማሳዊ ሕውነትን ማዕርነትን ሰላምን ምርድዳእን ዝተመስረተ ምሕዝነት ምድልዳል፤**
- 4. ንሰላምን ምርግጋእን ዞባናን ዓለምን ምጽዓር፤**
- 5. ቁጠባውን ባህላውን ምዕባሌ ሃገርና ንምቅልጣፍን ንምድንፋዕን ምስ ኩለን ሃገራት ቁጠባውን ባህላውን ምትሕብባር ምምዕባል፤**
- 6. ኤርትራ ብዝኸተመትሉ ኣህጉራዊ ስምምዓት ምምእዛዝ።**

III ውድባዎ መታከላት

ሃይማኖት ግንኙነት

III ውድብዊ መትከላት

ነዚ ክንዝርዝር ዝጸናሕና ዓላማታትን ንምዕዋት ኣብ ግዜ ናጽነትን ሰላምን ናይ ዝቃለስ ፖለቲካዊ ግንባርና ኣወዳድባን ንዕኡ መሰረት ዝኸውን ውድባዊ መትከላትን እንታይ ክኸውን ኣለዎ? ናይዚ ሕቶዚ ዝርዝራዊ መልሲ ብናይቲ ግንባር ቅዋም ዝግለጽ ኮይኑ፡ መሰረታዊ ሓሳቡ እዚ ዝስዕብ ክኸውን የድሊ፡-

1. ሰፊሕ ዝሰረቱ ግንባር

ናይቲ ግንባር ሰፊሕ ዓላማታትን ኣቃውማ ሕብረተሰብናን፡ ከምኡውን ኣብ ሃገርና ናይ ብዙሕ-ሰልፋውነት ኣወንታዊ ተመክሮ ዘይምጽንሑ ኣብ ግምት ኣእትኹ፡ እቲ ግንባር ንሓደ ውሱን ማሕበራዊ ቀጻላ ወይ ደርቢ ዝውክል፡ ወይ ድማ ነቶም ኣዝዮም ውፋያት ባእታታት ጥራይ ዝሓቁፍ ጸቢብ ዝሰረቱ ሰልፊ ዘይኮነስ፡ ከም ኣብ ግዜ ሓርነታዊ ቃልሲ ብዙተኻእለ መጠን ንኹሉ ሰናይ ኤርትራን ህዝባን ዝደሊ ሃገራዊ ኤርትራዊ ዝሓቁፍ ኣዝዮ ሰፊሕ ሰረት ዘለዎ ግንባር ክኸውን ኣለዎ። መሰል ምምስራት ሃገራዊ ሰልፍታት ዘፍቅድ፡ ሰልፍታት ምስ ዝቐውም ድማ ምስኡ ብሰላም ንምውድዳር ቅሩብ ክኸውንን፡ እንተለዎ፡ ብፕሮግራሙ፡ ብኣወዳድብኡ፡ ብኣሰራርሕኡ፡ ንኹሎምቶም ብሓድነትን ሰላምን ራህዋን ኤርትራ ዝግደሱ ኣብ ፖለቲካ ክነጥፉ ዝደልዩ ሃገራውያን ዝስሕቡን ኣብ መስርዑ ዘላትፍን ክኸውን የድሊ። ብሰፊሕ ሰረቱ መርኣያ ሓድነት ህዝቢ ኤርትራን ናይዚ ሓድነትዚ ዋሕስን መደልደልን ክኸውን ኣለዎ። ግንባር ኣብ ኤርትራ፡ ዋሕስ ሰላምን ምርግጋእን፡ ዋሕስ ምምዕባልን ምድልዳልን ሃገርዊ ምህናጽ፡ ዋሕስ ጥዑይን ደሞክራሲያውን ፖለቲካዊ ግስጋሴ ማእከል-ስሕበት (Centre of Gravity) ክኸውን ኣለዎ።

2. ውሽጣዊ ደሞክራሲያዊ ህይወት ዘለዎ ኣሳታፊ ግንባር

ግንባርና ከም ንኹሎም ፍቕሪ ሃገርን ህዝብን ዝጠምሮም ግን ከኣ ኣብ በበይኑ ጉዳያት ፖሊሲታትን ዝተፈላለዩ ርእይቶታት ዘለዎም ሃገራውያን ዝጥርንፍ ውድብ ዕዉት ክኸውን እንተኾይኑ፡ ኣብ ውሽጣዊ ኣሰራርሕኡን ህይወቱን ደሞክራሲያውን ኣሳታፍን ክኸውን ኣለዎ። ንዕላማታቱ ይኹን ናብኡ ንምብጻሕ ንዝሕንጽጸም ፖሊሲታት ብደረጃቕን ደግማቲካውን ዓይኒ ክጥምቶም ይኹን ክትግብርም ኣይግባእን። ተዓጻጻፍነት ፕሮግማቲካውን ክኸውን የድሊ።

ኣብ ውሽጢቲ ሓፈሻዊ ዕላማታትን መትከላትን ክሳብ ዝኾኑ፡ ንዝተፈላለዩ ዝምባሌታትን ኣረኣጺያታትን ቦታ ክህልዎ ይግባእ። ምጽወዋር ንዝተፈላለዩ

ርእይቶታት፡ ቅድሚ ይኹን ድሕሪ ውሳኔ ድማ ሰፊሕን ቀጻልን ክትዕ ወሳኒ'ዩ። ብዝበዝሑ ዝተደገፈ ውሳኔ ክትግበር'ኳ እንተለዎ፡ ምንቃፍ ፍቕድን ዝተባባዕን ክኸውን ኣለዎ።

ውሽጣዊ ደሞክራሲያዊ ህይወትን ምኽ-ሰካሰ ተሳትፎ ኣባላትን፡ ንሓድነት ናይቲ ግንባር ጥራይ ዘይኮነ፡ ንምንጻርን ምምዕባልን ፖሊሲታቱ፡ ንምልላይን ቅልጡፍ ምእራምን ጉድለታቱ ወሳኒ'ዩ። ደሞክራሲያዊ ህይወት ሱር ክሰድድን ክጥጥዕን መድረኻት (ስሩዕ ኣኼባታት፡ ዋዕላታት፡ ሰሚናራት፡ ዜጋታት፡ ወዘተ) የድሊ።

3. ብቕዕ፡ ወካሊ፡ ተሓታትነት ዘለዎ፡ ቡብግዚኡ ዝቕየር መሪሕነት

ናይ መሪሕነት ሕቶ ወሳኒ ብሙኻኑ፡ ኣብ ኣመራርጻ መሪሕነት ኣብ ኩሉ ጽፍሕታት፡ ብቕዕት (ብቕዕት ብክእለት፡ ብቕዕት ብተወፋይነት፡ ብቕዕት ብሰነ-ምግባር ብዝሰፍሐ ትርጉሙ) ክም ቀንዲ መምዘኒ ክውሰድ ኣለዎ። እቲ መሪሕነት ብኣቃወማኡ ወካሊ ናይቲ ግንባርን ናይቲ ሕብረተሰብን ክኸን'ውን ኣገዳሲን ክሕለፍ ዘይክኣልን'ዩ።

ኣብ ነፍስወከፍ ጽፍሒ ዝርከብ መሪሕነት ካብ ኣባላት ናይቲ ዝመርሖ ግንባርን ካብ ህዝብን ኣንተተነጻሊ ቅኑዕ መሪሕነት ክህብ ስለዘይክእል፡ ናይ ህዝቢ ኩነታትን ሽግራትን፡ ስምዒትን ሃንቀውታን ብቕረባ ክፈልጥ፡ ንህዝቢ ቀጻሊ ሓበሬታን መግለጽን ክህብን ካብ ህዝቢ ዝቕረበሉ ርእይቶታት ክሰምዕን፡ ምስ ህዝቢ ቀጻሊ ምውሳኔ ክህልዎ፡ ወሳኒ'ዩ።

መሪሕነት እኩብ ሓላፍነት ብሙኻኑ፡ ብእኩብ ክግምገምን ክውስንን ክከታተልን ዘኸእሎ ትካላዊ ኣሰራርሓ ክህልዎ ግድን'ዩ። ኣብ ዝተፈላለዩ ጽፍሕታት ስሩዕ ኣኼባታት ክህልዎን፡ እዚ ኣኼባታት'ዚ ብዕቱብ ክረኣን ናይ ውሳኔን ገምጋምን መድረኽ ክኸውንን ኣገዳሲ'ዩ። ከምኡ ምስዘይከውን፡ ሓድነት መሪሕነት ምልሕላሕ፡ ናይ እንታይ ገደብን ስምዒት ምምዕባል፡ ብእኩብ ክውሰድ ዝምረጽ ውሳኔ ብውልቂ ምውሳድን ካልእ ጉድለታትን ይስዕብ። ማዕረ ማዕረ'ዚ፡ ናይ ነፍስወከፍ መራሒ ሓላፍነትን ደረት ስልጣንን ተፈሊጡ ውልቃዊ ሓላፍነት ክስከም፡ ብዝፈጸሞ ኣስልጦ ክምስገንን ሞሳ ክረኽብን፡ ብዝፈጸሞ ጉድለት ድማ ክንቀፍ ኣድላዩ ምስ ዝኸውን ድማ ተሓታቲ ክኸውን የድሊ።

ተሓታትነት ንህላውን ቀጻልነትን ምዕባልን ሓላፍነታዊ ኣመራርሓ ወሳኒ'ዩ። ሓላፊ ባዕሉ ናይ ዝፈጸሞ ይኹን ኣብቲ ንሱ ዝመርሖ ክፍሊ ናይ ዝረኣ ጉድለት ሓላፍነት ክስከም ኣለዎ። ከከምደረጃ ናይቲ ጉድለት ድማ ስጉምቲ

(ነቅፌታ፡ ኣብ ቅድሚ ህዝቢ ይቐረታ ምሕታት፡ ካብ ስልጣን ምውራድ) ክውሰድ ስለዘለዎ ነዚ መሰረት ዝኸውን ንጹር ሕጋዊ ክህሉ ግድንዮ። ተሓታትነት ብግቡእ ክሰርሕ ግሉጽነት ክህሉ ስለዘለዎ፡ ፖሊሲታት፡ መደባት፡ ዝተፈጸሙን ዘይተፈጸሙን ስራሓትን ምክንያቶምን፡ ዝተራእዩ ጉድለታት፡ ባጀትን ኣጠቓቕምኡን ንኣባላት ናይቲ ግንባር ጥራይ ዘይኮነ ንህዝቢ ግሉጽ ክኸውን ኣለዎ። መራሕቲ ብሰርሖም፡ ኣካይዳኦምን ስነምግባርምን ኣብነት ክኾኑ ስለዝግባእ፡ ፍጹማት ክኾኑ ከይተጸበዩ ካብኣም ትጽቢት ዝግበረሉ ኣካይዳን ጠባያትን ዘብርህን መምዘኒ ዝኸውንን ሕግታት (Code of Conduct) ክህሉ'ውን ኣገዳሲ'ዮ። መሪሕነት ግቡእን ሓላፍነትን እምበር ውርሻ ክኸውን ስለዘይብሉ፡ ሓደ ሰብ ንመሪሕነት ዝምረጸሉ ግዜ (Term of Office) ብቅዋም ክውሰን ኣለዎ።

4. ካብ መንግስቲ ዝተፈልየ ናይ ግንባር ህላወን ንጥፈትን

እቲ ግንባር ኣብ መንግስቲ ዓብን ወሳንን ተራ ዘለዎ ክኸውን'ኳ እንተለዎ፡ ካብ መንግስቲ ዝተፈልየ ህላወን ንጥፈታትን ኣንተዘይብሉ፡ ምስቲ መንግስቲ ተሓናፊጽን ብእኡ ተዋሒጡን ምድካሙን ምልማሱን ክስዕብዮ። ስለዚ ኩሎም መራሕቲን ኣባላቲን ብስራሕ መንግስቲ ጥራይ ክጽመዱ ከፍቅድ ኣይግባእን። ካብቲ መንግስቲ ዝተፈልየ ቤት ጽሕፈትን መሳሰሎታትን፡ መደባትን ንጥፈታትን (ፖለቲካዊ፡ ቁጠባዊ፡ ማሕበራዊ፡ ባህላዊ) ክህልዎ፡ ስራሕ ግንባር ጥርይ ዝከታተሉ መራሕቲን ካድረታትን ክህልውዎ ወሳኒ'ዮ።

ብመንጽር'ዚ እቲ ግንባር ብኣጠቓላሊ ናይ መንግስቲ ኣጀንዳ ፖሊሲን ንምውሳንን ንምጽላውን ክቃለስ መሰረታዊ ዕማሙ'ኳ እንተኾነ፡ ኣብቲ ዝርዝራዊ ስልጣንን መግልታዊ ውሳኔታትን መንግስትን ሚኒስትራታቱን ኢዱ ከእቲ ሓላፊኸን ዘይግቡእን ኢዮ።

5. ምትብባዕን ምትሕብባርን ን/ምስ ናይ ህዝቢ ማሕበራት

እቲ ግንባር ሰፊሕን ኣሳታፍን ንኹሎም ሃገራውያንን ደሞራሲያውያንን ዝሓቁፍን ይኹንምበር፡ እቲ እንኮ መልክዕ ናይ ውዳቤ ክኸውን ኣይከልንንዮ። ብኣንጻሩ፡ ምስ ፕሮግራሙ ዝሳነ ዕላማታት ዘለዎም ናይ ክፍልታት ህዝቢ ማሕበራት፡ ብማሕበራዊ ቀጻላ ሞያን ካልእ ዘይትሕተ-ሃገራዊ ኣቃወማታትን ክምስረቱ ከተባብዕን ክሕግዝን፡ ምስ ቆሙ ድማ ምስኣቶም ክተሓባበር፡ ንምዕዋት ዓላማታቱ ኮነ ንምጥጣሕ ሰረታት ደሞክራሲ ኣዝዩ ጠቓሚ'ዮ።

6. ዳይናሚክ፡ ኣብ ህዝቢ ዝተሰረተ ውድባዊ ቅርጺ ምምዕባል

ግንባርና፡ ሓፊሻዊ ዕላማታቱ ኣብ ግብሪ ንምውግል ዝግልገለሉ፡ ኣብ ውድባዊ መትከላቱ ዝተመስረተ ዳይናሚክ ውድባዊ ቅርጺ ከምዘድልዮ ርዳኢ ኢዩ። ምክንያቱ፡ እቲ ዝበለጸ ዕላማታትን ውድባዊ መትከላትን ይሃሉ፡ እንተደኣ ስጋ ዘልብሶ ውድባዊ ቅርጺ ዘይተሃኒጹ ትርጉም የብሉን። ስለዝኾነ ንግንባርና ከም መሓውር ኮይኑ ዝጸር፡ ምስ ህዝቢ (Grass-roots) ዘራኽቦ፡ ካብ ላዕሊ ንታሕቲ፡ ካብ ታሕቲ ድማ ንላዕሊ ዘራኽብን ኣብ መላእ ሃገር ዝተዘርገሐን፡ ንጡፍ፡ ተጻጻፊ፡ ኣድማዒ ውድባዊ ቅርጺ ምህናጽ ኣዝዩ ኣገዳሲ ኢዩ።

ውድባዊ ቅርጺ ሓንሳብን ንሓዋሩን ዝሰኣል ኣይኮነን። ምስ ምዕባሌ ስራሕን ዝቀያየር ኩነታት እናተቐያየረን እናማዕበለን ክኸይድ ኣለዎ። ውድባዊ ቅርጺ ኣብ ላዕሊ ከቢድ (Top-heavy) ኮይኑ ኣብ ታሕቲ ዘይሰርሕ ንኸይከውን ኣብ ታሕቲ ከቢድ፡ ኣብ ላዕሊ ግን ፈኩስ ክኸውን ይግባእ።

ግንባርና፡ ውድባዊ ኣካላቱን ንጥፊታቱን ኣብ ከተማታት ዝተሓጽረ፡ መራሕቱ ካድራቱን ካብ ሰፊሕ ገጠር ዝተገለሉ፡ ቢሮክራሲን ዘይሰሉጥነትን ተነጽሎን ዘማዕብል ከይከውን፡ ኣብ ውድባዊ ኣሰራርሓኡን ቅርጹን ውሕሰት ክህልዎ ኣለዎ።